

**„A BÁNYATÖRVÉNY ALÁ ESŐ ÜZEMEKBEN ÉS AZ EZZEL KAPCSOLATOS IPARI
ÜZEMEKBEN DOLGOZÓ MUNKÁSOK ÉS ALTISZTEK, VALAMINT CSALÁDTAGJAIK
NYUGBÉRBIZTOSÍTÁSA” TÁRGYÁBAN KELETKEZETT IRATOK**

1925. XXXVI. TC. TÁRGYALÁSA

**A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos
Szövetségének határozatai (I–II–III) a nyugérbiztosítási
törvényjavaslatról (1925. november 26.)**

Határozat I.

A bányatársulások reformjának ügyében

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége és a társulások reformjánál érdekelt Vas- és Fémmunkások, valamint a Magántisztviselők Országos Szövetsége 1925. november hó 26-án együttesen tartott országos tanácskozása megállapítja, hogy az ország bányamunkássága és bányai üzemi alkalmazottai türelmetlen várakozással lesik azt az időpontot, amikor a népjóléti miniszter úr kiadja a bányatársulások központosításának és megreformálásának rendeletét és ezzel nyugvópontra juttatja a szenvedő bányai üzemi munkások és alkalmazottak háborgó lelkét.

Minthogy a népjóléti miniszter úr által f. évi október hó 23-iki nemzetgyűlésen elfogadott felhatalmazási törvény alapján kiadandó rendelet megjelenésének hosszú ideig való késlekedése a bányai és kohóüzemi munkások és alkalmazottak izgalma csak fokozná, felkéri az országos tanácskozás a népjóléti miniszter urat, hogy a rendelet minél gyorsabban való elkészítése érdekében minden lehetőt megtenni kegyeskedjék, hogy a rendeletben foglalt kérdéseknek az érdekeltekkel való megtanácskozása mielőbb megtörténhessék.

Az országos tanácskozás, ismerve az érdekelt bányatársulatoknak a társulások megreformálásával szemben fennálló ellenszenvét, szükségesnek tartja hangsúlyozottan kérni a népjóléti miniszter urat arra, hogy az ezen ellenszenv diktálta akcióktól, melyek akár titokban, akár nyíltan jelentkeznek, ne engedje befolyásoltatni sem a rendelettervezet leghelyesebb és a bányai és kohómunkásság, valamint üzemi alkalmazottak részéről kiérdemelt legmegfelelőbb és a jogos igényeket legkielégítőbb kialakulását; sem pedig a rendelettervezetnek az érdekeltekkel való letárgyalása időpontjának elhalasztását s így a rendelet hivatalos közzétételét.

E kérdésben a bányai és kohómunkásság és üzemi alkalmazottak várják a népjóléti miniszter úr megnyugtató intézkedését.

Határozat II.

A bányatársulások reformjának ügyében

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége és a társulások reformjánál érdekelt Vas- és Fémmunkások, valamint Magántisztviselők Országos

Szövetsége 1925. november hó 26-án együttesen tartott országos tanácskozása megállapítja, hogy az ország bánya- és kohóüzemi munkássága és alkalmazottai nagy várakozással vannak eltelve az irányban, hogy a társládák reformjának, központosításának ügye abban a mértékben nyer-e megoldást, amely megnyugtatólag hathat a társládaviszonyok terén ezideig fennálló méltánytalan és mélyes sérelmes állapotokkal szemben. Ez oknál fogva, valamint azért is, mert a bányatársulatok eddigi magatartása után el kell készülnie lennünk arra, hogy az érdekelt vállalatok minden lehetőleg meg fognak tenni az irányban, hogy számukra az új társláda intézménye minél kevesebb terhet és előnyösebb helyzetet jelentsen, ami pedig csakis a munkások várakozásának ellenére, érdekeinek rovására történhetik meg, szükségesnek tartja az országos tanácskozás a népjóléti miniszter úr figyelmét a bányatársláda reformjával kapcsolatosan közismert és kinyilvánított kívánalmak mellett még a következőket is hangsúlyozni és kérni, hogy ezek a rendelettervezet megalkotásánál feltétlen figyelembe vétessenek.

1./ Mindazok, akik a gazdasági viszonyok kényszerítő hatása alatt és egyéb súlyos okok miatt munkahelyeiket az országunk területén belül változtatni kényszerültek és ezáltal a bányatársládáknál befizetett éveiket elvesztették, a régi jogaikba visszahelyeztessenek.

2./ Mindazoknak, akik megszállott területen fekvő bányatársulatoktól akár kényszerűségből, akár hazafias és más méltánylást érdemlő okoknál fogva csonka hazánkba üzettek, kíváncsok és átjöttek és ezáltal az ott befizetett éveiket, tagságukat elvesztették, befizetéseik, éveik a kiadandó rendelet útján történendő nyugdíjosztályokba való besorozásnál figyelembe vétessenek és érvényesíttessenek.

3./ Mindazok, akik a gazdasági viszonyok kényszerítő hatása alatt vagy egyéb súlyos okoknál fogva munkahelyeiket úgy voltak kényszerülve változtatni, hogy csak csonka országunkon kívül eső helyen, idegen országokban tudták kenyerüket biztosítani és ennek következtében a társládánál befizetett éveiket elvesztették, ezen elvesztett befizetéseket a jövőre nézve érvényesíthessék.

4./ Az országos értekezlet továbbá kimondja, hogy feltétlen elvárja a keresztényszocialista bányász-szövetség meghívását a társládák ügyét megtárgyaló ankétra, hogy azon a különböző felvételre váró jogigényekre, szakügyekre s egyéb fontos körülményekre rámutathasson.

Határozat III.

A bányatársládák reformja ügyében

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége és a társládák reformjánál érdekelt Vas- és Fémmunkások, valamint a Magántisztviselők Országos Szövetsége 1925. november 26-án együttesen tartott országos tanácskozása határozatilag kimondja, hogy a társládák egyesítésének végleges megoldását törvényhozásilag megtárgyalta és biztosított nyílt törvénytől várja. Mindamelllett a kiadandó miniszteri rendelet megjelenése előtt egy országos bányászankét összehívását javasolja, melyre úgy a munkaadók, mint a munkásszervezetek meghívassanak s az ankéten résztvevő munkásdelegáltak bár vagy fizetésvesztesége megtéríttessék.

Az ankéten óhajtjuk aztán a részletes kívánságainkat előterjeszteni. Azonban már most is hangoztatjuk a következőket:

1./ A bányatársulások országos egységesítése az országos betegsegély és balesetbiztosító intézmény keretében olyan formán oldassék meg, hogy teljesen külön osztályt képezzen s igazgatásában a bánya- és kohóipar szakismerete megfelelő munkaadó és munkásképviselet révén érvényesüljön.

2./ A rendeletben intézkedés történjék aziránt, hogy az újabban szabályozott nyugdíjak a pénzérték hullámzásától menten mindenkor legalább azt az életfenntartást biztosítsák, melyet a meglévő társláda-alapszabályok az 1924. év előtti gazdasági viszonylatban a legkielégítőbb mértékben nyújtottak a társláda tagjainak.

3./ A bányavállalatok, illetve munkaadók kvótája, illetve hozzájárulása az eddigi paritásos alap helyett kétharmadrész arányban állapíttassék meg, hogy így a tőkenyereség adóztassék meg, a tőkegyűjtéstől elzárt munkás nyugdíjintézménye javára.

4./ A munkások hozzájárulása az egyéb levonásoktól teljesen elkülönítve a tag nevére szolgáló könyvecskébe vezetendő, melynek adatai a szolgálatba lépéskor minden egyes vállalatnál feljegyeztetik, hogy a könyvvesztés esetén akár a tag, akár a hátramaradottak jogosultsága a szolgálat helyén is megállapítható legyen.

5./ A rendelet gondoskodás tárgyává tegye és a bányatársulatok tiszta nyereségéből való részesedéséből alapját vesse meg egyelőre legalább egy bányászotthon létesítésének, melyben a hozzátartozók nélkül nyugalomba menő bánya- és kohómunkások saját kívánságukra nyugellátásuk 80%-a ellenében lakást, ételmezt, ruházatot és gondozást nyernek, s ha nyugellátásuk 20%-ára nem reflektálnak vagy azt felhasználni képtelenek, úgy az az otthon javára fordíttassék.

Mindezeknek az irányelveknek kifejtésére és bővebb megvilágítására a Keresztényszocialista Bányamunkás Szövetség az összehívandó országos ankéton szívesen vállalkozik, de egyebekben is kérjük ennek szíves figyelembe vételét.

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó 31–33. lap

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének levele Vass József népjóléti és munkaügyi miniszterhez (1925)

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Uram!

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége a bányatársulások központosításának ügyében f.hó 26-án országos tanácskozást tartott, melyen a társláda reformjának kérdését illetőleg a mellékelt határozatok hozattak.

Ezen határozatokat idecsatoltan azzal a tiszteletteljes kérelemmel juttatjuk el Nagyméltóságodhoz, hogy a keresztényszocialista bányamunkásságnak bennük

lefektetett kívánalmait a reform keresztülvitelénél, illetve a rendelet megalkotásánál figyelembe venni méltóztassék.

Abban a meggyőződésben, hogy a határozatokban foglaltak Nagyméltóságod részéről megértésre fognak találni, vagyunk Nagyméltóságod iránt

legmélyebb tisztelettel

Budapest, 1925. november 29-én.

Rohály János s.k.
ügyv. titkár

Tobler János s.k.
ügyv. elnök
v. képviselő

Dvihally Géza s.k.
főtitkár

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 38. lap

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének levele Vass József népjóléti és munkaügyi miniszterhez (1925)

Keresztényszocialista Bánya és Kohómunkások
Országos Szövetsége
Budapest, Kossuth Lajos u. 1.... József 155-03

Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége örömmel fogadja a bányatárspénztárak reformjának rendelettervezetét és üdvözli Nagyméltóságodat azért, hogy a bányatársládák reformjának megoldására irányuló munkájában az eléje tornyosuló – kétségtelenül elismerendő – sok akadályt és gáncsot leküzdve, a rendelettervezetet vére kiadta. Nem titkoljuk azonban, hogy a rendelettervezet a leglényegesebb szakaszaiban nem elégít ki bennünket, s a sérelmezett részekkel szemben a rendelettervezetnek a megtárgyalása után, észrevételeinket és álláspontunkat az alábbiakban határoztuk meg.

Mindenekelőtt elismerni kívánjuk, hogy teljes megelégedéssel vesszük azokat a rendelkezéseket, melyek a korábbi, illetve jelenlegi társpénztári állapotokkal szemben haladást jelentenek s ezek között elsősorban azt, mely az érdekelt munkásság mozgási szabadságát biztosítja.

Általánosságban elvetendőnek tartjuk a rendelettervezetnek minden olyan rendelkezését, mely bármely társpénztár korábbi, illetve jelenlegi állapotával szemben visszaesést jelent.

A rendelettervezet egyes szakaszait részletesebben közelebbről megvizsgálva, a következő kívánságainkat terjesztjük elő.

Helytelenítjük a 2.§-ban a biztosítási korhatár fenntartását, mert ez a szociális biztosítás szellemével ellenkezik.

Nagyméltóságú

Dr. Vass József Úrnak,
m.kir.munkaügyi és népjóléti miniszter

Budapest

A 3.§ szerint felállított 4 biztosítási csoport helyett a biztosítottaknak 3 csoportba való besorozását helyesebbnek tartjuk, az e szerint való módosítást kívánjuk.

E módosítás szerint az I. csoportba tartozzanak kivétel nélkül az altisztek és altizti feladatkörrel megbízott alkalmazottak, a II. csoportba a rendelettervezet szerint a III. csoportba sorolt munkavállalók és a III. csoportba tartozzanak a rendelettervezet szerint a IV. csoportba osztott egyéb munkások.

E javaslatunk szerinti II. csoportba tartozóknak kívánjuk tekinteni a képezített szakmunkásoknak nem tekinthető gépmunkásokat, hengerészeket és ezekkel egyvonalon álló munkásokat, akiknek munkája minden esetre a segédmunkás és napszámos munkája elé helyezendő és inkább közelebb állnak a képezített szakmunkásokhoz, mint a segédmunkás és napszámos kategóriához.

Az altisztek és végleges altizti feladatkörrel megbízott alkalmazottaknak az egy csoportba való besorozása mellett szól az, hogy a rendelettervezet szerint a II. csoportba sorolt altisztek között nagyszámban vannak olyanok, akik ha munkakörüknek hivatali megnevezését tekintve nem is tartoznak a rendelettervezet szerinti I. csoportba, a munkájuk lényegét nézve odatartozandók kívánnak lenni. De az egy csoportba való besorolás mellett szól az is, hogy a rendelettervezet szerinti 2. altizti csoport az összbiztosítottaknak csak 5.09%-át teszi ki. Egy harmadik szempont pedig az, hogy a rendelettervezet szerinti II. csoportba soroltak keresetének összege az I. csoportba soroltak biztosítási alapösszegének a mértékét nemcsak eléri, de jóval felül is haladja, éppúgy, mint az I. csoportba sorolt altisztek keresete is.

A 4.§-ban megszabott biztosítási alapösszegeket túl alacsonynak tartjuk, mellyel szemben a fentebb javasolt 3 biztosítási csoportnak megfelelőleg, a biztosítási alapösszegeket az I. csoportban havi 2,000.000 K, a II. csoportban 1,500.000 K, és a III. csoportban havi 1,200.000 koronában kívánjuk megállapítani.

A 6.§-ban meghatározott 10 évi várakozási idővel szemben 5 évi várakozási időt kívánunk megállapítani.

A 7.§-ban van a tervezet legsérelmesebb része, mert a szakasz szerint az életkor alapján rokkantsági nyugbérre csak a 70 éves életkor betöltése után lenne igénye a biztosítottnak. Ezzel szemben megállapítjuk és hangsúlyozzuk, hogy a 25 szolgálati, illetve biztosítási évet betöltött és az 50 éves kort elért számára a rokkantsági nyugbért kiszolgáltatandónak véljük. De amennyiben ez esetleg ezidőszerint nem lehetséges, kívánjuk, hogy az életkor alapján kiszolgáltatandó nyugbér a rendeltérvázat szerinti 70 évvel szemben 55 év betöltése után igényelhető legyen és minden további nélkül kiszolgáltatandó, ha az igénylő a 30 szolgálati, illetve biztosítási évet is elérte.

E kívánalmat tekintve, a 19.§ 3. bekezdését a következőképp kívánjuk módosítani. Az életkor alapján járó rokkantsági nyugbérre vonatkozó igény akkor nyílik meg, midőn a biztosított az 55 éves kort elérte és 30 biztosítási évvel rendelkezik.

A 9.§ azon meghatározásával szemben, miszerint a rokkantsági nyugbér a 10 teljes évnek betöltése után a biztosítási alapösszeg 20%-a volna, javasoljuk – éspedig tekintettel arra a kívánságunkra, hogy a várakozási idő 5 évben állapíttassék meg – az 5 várakozási év betöltése utáni rokkantsági nyugbérnek az alapösszeg 30%-ában való megállapítását éspedig úgy, hogy fokozatosan emelve, a következő 10 évben évenként 3–3%-kal, az ezt követő 10 évben évenként 2–2%-kal és a hátralévő 5 évben évenként 1–1%-kal emelkedjék, és a 30 szolgálati év betöltésével az alapösszeg 85%-át érje el.

A 9.§ 3. bekezdésében foglaltakat úgy kívánjuk módosítani, hogy ne az egyes biztosítási csoportokban eltöltött idő alatt megszerzett nyugbérjogosultságok arányában állapíttassék meg a nyugbér, hanem egyedül az a legmagasabb biztosítási csoport képezze a kiszámítás alapját, melyet a biztosított elért és emellett kívánjuk, hogy az egyik biztosítási csoportból a másikba előlépett biztosított az esetben, ha előlépése után egy olyan munkakategóriába kerül vissza, mely alacsonyabb biztosítási csoportba tartozik, tovább is megmaradjon a magasabb biztosítási csoportban.

A 20.§-ban az özvegyi nyugbérre és a 22.§-ban az árvanyugbérre vonatkozó megállapításokkal szemben kívánjuk, hogy az özvegyi nyugbér az elhalálozott nyugbérének 60%-a, az árvanyugbér pedig 20–20%-a legyen.

A 24.§-ban foglalt korlátozást, miszerint a családtagok nyugbérének együttes összege az elhalálozott férj nyugbérének legfeljebb csak 75%-a lehet, módosítani kérjük 100%-ra.

A 41.§ és 42.§ rendelkezését, mely a rokkantsági nyugbéres és egyben baleseti járadékos, illetve ennek özvegye nyugbérének és baleseti járadékának együttes összegére vonatkozik, elhagyandónak, illetve módosítandónak tartjuk, úgy, hogy az összegek korlátozása elmaradjon és az illetékes járadékok teljes egészükben folyósíttassanak.

A járulék megállapítására vonatkozó 46.§ rendelkezéseit a javasolt 3 biztosítási csoportnak megfelelően úgy kívánjuk módosítani, hogy a IV. biztosítási csoport járuléka elmaradjon, s az I. csoportban legyen a járulék havi 14 pengő, a II. csoportban havi 9.60 pengő és a III. csoportban havi 8.40 pengő.

A 78.§ azon rendelkezését, mely a különböző társpénztáraknál a múltban eltöltött biztosítási éveknél beszámítására nézve intézkedik, nem fogadhatjuk el és kívánjuk, hogy a korábban e kérdésben kifejezésre juttatott kívánságunk szerint

módosíttassék e szakasz, aminek az értelmében visszamenőleg az összes idők figyelembe véssenek. Épp így kívánjuk azoknak az éveit is beszámítani, akik ezidő szerinti elszakított területen fekvő bányáknál voltak alkalmazásban, illetve ott társpénztári tagok voltak, de a trianoni elvek érvényre jutása előtt vagy után onnan Csonka-Magyarországba jöttek és ezidő szerint is itt tartózkodnak.

Kívánjuk továbbá, mint azt már korábban is kértük, a bányai par pangása következtében külföldre kivándorolni kényszerültek társpénztári éveinek a beszámítását is. Tekintettel azonban arra, hogy nem tudhatni, hogy ezek a külföldön lévők mikor térnek vissza, kívánjuk egy olyan értelmű rendelkezés beiktatását, miszerint, ha a kivándorolt visszatér és biztosítási kötelezettség alá eső üzemben munkát vállal, a korábbi biztosítási évei nyugbérézés esetén tekintetbe véssenek. Ha pedig egy ilyen üzemben való elhelyezkedése egyelőre nem lehetséges, akkor elismerési díj fizetése által tarthassa fenn azt a jogot, hogy korábbi társpénztári évei nyugbérézés alkalmával beszámíttassanak.

A rendelettervezet szerinti tartalékolást helyesnek tartjuk, de annak ezidő szerinti megteremtését és gyarapítását egyedül a munkaadók és az állam kötelességének tekintjük. A munkaadói és állami hozzájárulás kötelességét azonban nemcsak a tartalékolás tekintetében, hanem a nyugbérpénztár megalapozása, az állam részéről pedig szintén a további fenntartása tekintetében is fennállónak tartjuk, s itt csak arra utalunk, hogy a múltban a vállalatok a társpénztár fejlesztését elmulasztották, a hozzájárulásuk pedig nem a joggal elvárható volt. Az állam pedig két oknál fogva van kötelezettségben. Egyrészt, mert a hazafias érzéstől vezéreltetve, a társládák által odaadott társpénztári vagyontokat hadikölcsönbe elfogadta ugyan, de ezeknek elveszett értékéért kárpótlást eddig nem nyújtott, másrészt pedig azért, mivel a bányamunkásság a társadalom összessége érdekében olyan munkát végez, melynek veszélyességi kockázata igen nagy, nagyobb, mint bármely más foglalkozásé és méltányos, hogy ebből a veszélyességi kockázatból az állam is részt kérjen abban a formában, hogy a nyugbérbiztosító intézménynek a megalapozásához és fenntartásához a közösség kasszájából hozzájárul.

Nem látjuk a rendelettervezetben a nyugbéréseknek betegség esetén való gyógykezelését és gyógyellátását sem biztosítva, miért is kérjük ennek egy külön szakaszban való beiktatását, vagy pedig az 5.§-ba való beállítása által a biztosítását.

Észrevételeinket és kívánságainkat főbb részleteiben a fentiekben bátorkodtunk előterjeszteni és kérjük azoknak szíves figyelembevételét és vagyunk Nagyméltóságod iránt

Budapest, 1926. október 7-én.

legmélyebb tisztelettel

a Ker.szoc.Bánya és Kohómunk.

Orsz.Szövetsége nevében

ügyv. titkár

ügyv.elnök

v.képviselő

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 222–227. lap

A Népjóléti Minisztériumban 1926. október 7-én tartott miniszteri ankét jegyzőkönyve a bányamunkások nyugdírbiztosítása tárgyában

JEGYZŐKÖNYV

felvétel Budapesten a m.kir.népjóléti és munkaügyi minisztériumban a bányamunkások nyugdírbiztosítása tárgyában 1926. évi október hó 7. napján megtartott értekezleten.

Jelen voltak a mellékelt jelenléti íven alulírottak.

Dr. Pap Géza h. államtitkár megnyitja az értekezletet, s kijelenti, hogy eltekint a rendelettervezet ismertetésétől, mert az érdekeltség azt már úgylis ismeri. A tervezetben két helyen sajtóhiba van. A 9.§-ban 100% helyett 80% értendő, azonkívül a 46.§-ban 80 helyett 14, 56 helyett 9.80, 46 helyett 8.40, 32 helyett 5.60 pengő illetve fillér értendő.

Peyer Károly nemzetgyűlési képviselő szól a javaslatához és kijelenti, hogy a tervezet nem javítja lényegesen a nyugbérések helyzetét. Kifogásolja a 70 éves korhatárt és a 40 éves szolgálatot. Véleménye szerint nincs szükség a 2.§ azon rendelkezésére, mely szerint 15–40-ig kötelező a biztosítás s azon túl a biztosítottak közé senki fel nem vehető. Az 1.§ utolsó mondatának törlését kéri és azt, hogy az életkorra nézve ne legyen korlátozás. A 3.§-nál a vajúrokhoz vétessenek fel a lőmesterek és felvigyázók is. A 6.§-nál kéri, hogy a várakozási időt 10 évről 5 évre szállítsák le. A 7.§-nál túl magasnak tartja a 70 éves korhatárt. Külföldön sehol sincs meg ez a korhatár. Kéri, hogy a maximális életkort 50 évben állapítsák meg. Ezen paragrafus 2. szakaszának törlését kéri. Kéri, hogy a munkás 30 éves szolgálata után érje el a teljes nyugbért. Emelkedjék a nyugbér 5 évig 20%-kal, azután 20 évig 1%-kal, azután 3%-kal évenként. A 7.§ második fejezetének törlését kéri. A 9.§-nál javasolja, hogy aki hosszabb időt töltött egy magasabb nyugbér osztályban, maradhasson ott később is. A 10.%-nál a 16 hónapot 12 hónapra kéri változtatni, azonkívül a rendelettervezet összes rendelkezéseinél a 70 évnek 50 évre való leszállítását javasolja. A 13.§-nál szívesen látja az elismerési díj rendszeresítését, de kéri annak leszállítását oly mértékben, hogy az az első csoportban 70, a másodikban 60, a harmadikban 40, a negyedikben pedig 30 fillér legyen. A 14.§-ban a 3 évet 5-re kéri változtatni s méltányosnak tartja, ha a külföldről visszatért munkás egy év után szerzett jogait visszakapná. A 15.§-ban a 60 hónapot 36 hónapra kéri kijavítani. A 22.§-ban kéri, hogy az árva nyugbér megállapítását ne kiváló, hanem jó előmenetelhez kössék. A 24.§ megállapítja, hogy az özvegyi és árva nyugbér együttvéve nem lehet

több, mint a családfő nyugbérének 75 százaléka. Nagy súlyt helyez arra, hogy a 75 százalék helyett 100 százalék állapíttassék meg. A 27.§ árvákra vonatkozó részének törlését kéri. A 35.§-nál kéri, hogy a büntetéseknél különbség tétessék, és a nyugdíj csak a nyereségvágyból elkövetett bűncselekmények esetén szüneteltessék. Ezen paragrafus utolsó mondatának törlését kéri. A 37.§ teljes törlését javasolja. Javasolja, hogy csak a harmadik bekezdés maradjon meg, mert ezek a rendelkezések egy nyugdíjszabályzatban sem találhatók meg. A 40.§-nál mondassék ki, hogy az esetleges két nyugdíjigény-jogosultság összevonatik. A 43.§-ban nincs intézkedés a nyugbérések gyógykezelése és temetkezési segélye ügyében. Az 55.§ kihagyandó volna, helyette az utolsó két sor volna meghagyandó. Kéri, hogy a 68.§-nál a kihágási törvény rendelkezései alkalmaztassanak. 15 nap helyett két hónapot javasolt. A 70.§-nál is hiány mutatkozik. A kincstári üzemeket kivesszük a rendeletből, azonban nincs rendelkezés a kölcsönösségre nézve. A 77.§ utolsó előtti szakaszának törlését javasolja. A 78.§-nál a jogcím feléledését csak az kérhesse, aki ma is aktív bányamunkás, azonban minden idő hozzászámítását, amelyen társpénztári tag volt. A 79.§ ne csak azokra terjesztessék ki, akik a jelenleg működő társpénztárak tagjai, hanem mindazokra, kik Nagymagyarországon a múltban bárhol dolgoztak. Aki a végkielégítését visszafizeti, nyerhesse vissza nyugdíjigényét. Egy év helyett két év állapíttassék meg (6. pont). Kéri a katonai szolgálati idő beszámítását. Visszatérve a rendelet 4.§-ára javasolja, hogy az alapkereset emeltessék fel a kontemplált összegek duplájára, s ennek arányában a járulék 14%-ról 7%-ra szállíttassék le. A valószínűleg itt is mutatkozó deficit eliminálása céljából a terhekhez az államnak is hozzá kellene járulnia. Bocsássa az állam rendelkezésre azt az illetéket, amit a külföldi szén után szed. Ez évente több milliárdot jelent.

A Keresztény Szocialista Bányamunkások Szövetsége képviselőjében Rohány János örömmel üdvözlö a javaslatot és írásban nyújtja be az általa képviselt szövetség észrevételeit.

A Művezetők Országos Szövetsége részéről Paral főtitkár szólal fel, s arra kéri a Miniszter Urat, hogy a kibocsátandó rendeletet egy bizonyos idő elmúltával módosíthatassák, hogy a járulékok felemelhetők legyenek. Gondolni kell az esetleges pénzromlásra is. A járadékokat alacsonyoknak találja, s azoknak felemelését kéri. Egyes vállalatoknál a művezetők az altiszti státusba vannak sorolva; kéri, hogy ezeket a tisztviselői nyugdíj kategóriába helyezték át. Elkerülendőnek tartja a pengő és korona számításnál előállható zavarokat.

A Bányaiskolát Végzett Altisztek Országos Egyesülete részéről Stolz Gyula sérelmesnek találja a 3.§ azon rendelkezését, mely két csoportba sorozza az altiszteket. Kéri, hogy az altisztek fogalmát precise határozzák meg, mert e fogalom alatt az államnál a szolgák értendők. A bányánál az altiszt megfelel a segéd tiszt fogalmának. Kéri, hogy a biztosítás alapösszege a javadalmazás összegével egyenlő legyen. A várakozási idő szerinte elfogadhatatlan. Az állam a várakozási időt 10, a korhatárt a 60, a szolgálati időt pedig 36 évben állapítja meg. Kéri, hogy a szolgáltatás 10 évi várakozás után kezdődjék.

A Rimamurányi Társpénztár részéről Malomhegyi a 9.§-hoz szól, mely paragrafus sok tag szerzett jogát csorbítja. Lesznek oly tagok, akik nyugdíjazásuk alkalmával félannyi nyugdíjat fognak kapni, mint kapnának a mai társpénztáraknál. Ennek nem szabad megtörténnie.

Az Évredő Magyarok Salgótarjáni Csoportja részéről Hraskó Károly kéri, hogy a belső munkásoknál 25, a külsőknél pedig 30 évben állapíttassék meg a munkaidő.

A Salgótarjáni Gazdasági Egyesület részéről Csóka titkár a 4.§-hoz szólva kéri, hogy a besorozás ne négy, hanem három csoportba történjék. Azok a munkások, akik olyan helyről jönnek el, ahol társpénztárak nem voltak, amennyiben igazolni tudják szolgálati idejüket, az beszámítható legyen a nyugbérbe. A munkásság aggodalommal várja a társpénztárak központosítását, mert attól tartanak, hogy a jövőben sanyarúbb helyzetbe kerülnek, mint amilyenben eddig voltak. Amennyiben pénzügyi nehézségek volnának, járuljon hozzá az állam is a költségekhez, vagy pedig valorizálja a társpénztárak vagyonát.

A Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesülete részéről Chorin Ferenc kijelenti, hogy a munkaadók tisztában vannak a reform fontosságával és azzal, hogy a termelésnek fontos tényezője a szociális megnyugvás. Arra a meggyőződésre jutottak azonban, hogy a bányászat a kontemplált terheket nem bírja el. A javaslatban tervezett terheket maximálisaknak tekinti. Helyesnek tartja azt az ideát, hogy a külföldről importált szén után fizetett illeték a pénztár alapjához csatoltassék.

A munkaadó érdekeltség részéről Biró kormányfőtanácsos kijelenti, hogy téved a munkásság akkor, amikor azt hiszi, hogy a központosítás útján kedvezőbb körülmények közé kerül, mint volt a múltban. A rimamurányiak rosszabb helyzetbe fognak kerülni. A mozgási szabadság őket nem érinti túlságosan. A munkások részéről a javaslattal szemben elhangzott észrevételeket ő is szimpátiával fogadja. A kontemplált terhet ő is maximumnak tekinti. A munkás és munkaadó szoros összeműködése reájuk is oly kötelezettséget ró, ami alól kitérni nem tudnak. E kapcsokat a tervezet lazítja. Ez a rendelkezés nem fog szociális megnyugvást kelteni. Az államnak a terhekhez hozzá kell járulnia.

Peyer Károly kéri, hogy a kincstári művekre is terjesztessék ki a kötelező biztosítás, hogy így minden bányamunkás biztosítva lehessen.

A kincstári bányák részéről Rácz Antal örömmel üdvözli a tervezetet és különösen a mozgási szabadságot.

Több fölszólaló nem lévén dr. Pap Géza h. államtitkár az értekezletet bezárja.

Budapest, 1926. évi október 12-én.

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 229–230. lap

A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének álláspontja a népjóléti és munkaügyi miniszternek az 1925. évi törvénytervezetről

MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓ-
VÁLLALATOK EGYESÜLETE

V. ZRÍNYI-U. 1.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A bányamunkások nyugdíjbiztosítására vonatkozó rendelettervezettel kapcsolatban mély tisztelettel van szerencsénk álláspontunkat az alábbiakban kifejteni.

A folyó hó 7-én a Népjóléti Minisztériumban megtartott tanácskozás alkalmával a munkásság képviselői általában azt kívánták, hogy a nyugdíjbiztosítási ágazat szolgáltatásai jelentékeny mértékben emeltessenek fel. A szolgáltatások növelése céljából a legkülönbözőbb módosító javaslatokat terjesszék elő. Ilyenek különösen:

a nyugdíjbiztosítás alapjául szolgáló javadalmazás összegének felemelése;

a várakozási idő leszállítása;

az életkor alapján elérhető nyugdíjjogosultság előfeltételül megállapított 70 év leszállítása;

a teljes nyugdíj elérése időpontjának leszállítása és ezzel kapcsolatban természetesen a nyugdíj évi összegének évenkénti jelentékeny emelése;

a vándorévek teljes beszámítása stb., stb.

A tanácskozáson képviseletünkben felszólalt dr. Chorin Ferenc elnökgazgató és dr. Biró Pál vezérigazgató azonnal hangsúlyozták, hogy mi munkaadók teljesen átérezzük ugyan e szociális alkotás fontosságát, de ugyanakkor, amidőn szociális szükségleteket óhajtunk kielégíteni, számolnunk kell azzal is, hogy az az alap, amelyre ezt az új épületet fel akarjuk építeni és amelyre ennek az alkotásnak a költségeit át akarjuk hárítani, milyen terheket képes elviselni.

Nyomatékosan kiemelték, hogy a magyar bányaiipar helyzete ma még változatlanul válságos és hogy rendkívül nagy veszélyt rejtene magában az, ha azokat a szolgáltatásokat, amelyeket a rendelettervezet kontemplált, bármily csekély mértékben is felemelné a kormány.

Súlyos veszélyt jelentene ez azért, mert a rendelettervezetben kontemplált szolgáltatások már úgy is oly jelentékeny terhet rónak a bányaiiparra, amelyet ez az ipar csak a legsúlyosabb áldozatok árán képes elviselni és ha ezeket a terheket tovább növelnék, annak következménye végeredményében nem a szociális helyzet javulása,

hanem épp ellenkezőleg, a munkalehetőségek csökkenése, a munkanélküliek számának szaporodása lenne, ami nemhogy elősegítené a szociális szükségletek kielégítését, de ellenkezőleg, új szociális bajok kútforrásává válnék.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy hosszas ismétlések helyett utaljunk e tekintetben a f.é. szeptember hó első napjaiban e tárgyban Nagyméltóságodhoz juttatott tiszteletteljes előterjesztésünkre. Kiemelni kívánjuk ebből az előterjesztésből azokat a részeket, amelyek számadat-szerűleg igazolják azt, hogy már a rendelettervezetben kontemplált terhek viselése is körülbelül 2,380.000 pengő, vagyis majdnem 30 milliárd korona terhet jelent a bányaiparra. Újból hangsúlyozzuk, hogy ez az a maximális teher, amelyet, ha nehezen is, de mégis képesek vagyunk elviselni. Ezen túli terhek viselésére azonban nem vállalkozhatunk, mert előre látjuk a túlterhelés súlyos következményeit úgy a vállalatokra, mint a munkásokra, így tehát az egész magyar bányaiparra kihatólag!

Kiemeljük továbbá még előterjesztésünk azon részét is, amely dokumentálja, hogy az a szolgáltatás, amelyet a rendelettervezet kíván nyújtani, a szomszédos államok adataival összehasonlítva semmiképpen sem marad a szomszédos államok bánya-nyugdírbiztosításának szolgáltatásai mögött!

Nagyméltóságú Miniszter Úr! Mi a munkásságnak az értekezleten elhangzott kifogásait és kívánságait beható tárgyalás alá vettük. Arra törekedtünk, hogy ezek közül mindazokat, amelyek teljesítése a pénzügyi egyensúly felborulásának veszélye nélkül egészben vagy részben lehetséges, a magunk részéről is elfogadjuk és támogassuk.

Ugyanakkor azonban, amikor a munkásság minden egyes kívánságára vonatkozó állásfoglalásunkat előterjesztjük, egyúttal leszzegezzük, hogy ez az a végső határ, ameddig elmehetünk!

És amidőn tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az alábbi módosításokhoz hozzájárulni kegyeskedjék, egyúttal a leghatározottabban kérjük Nagyméltóságodtól azt is, hogy a tervezeten semmiféle oly további módosítást ne méltóztassék keresztülvinni, amely a szolgáltatások további emelkedését és ezzel természetesen a terhek emelkedését vonná maga után, mert a legcsekélyebb további emelés is elkerülhetetlenül maga után vonná a pénzügyi koncepció felborulását és végzetes kihatással lenne az egész magyar bányaipar helyzetére!

Részletes állásfoglalásunk a következő:

ad 2.§ Sajnálatusunkra nem járulhatunk hozzá a munkásságnak ahhoz a kívánságához, hogy azok a munkavállalók, akik munkába lépésük idejében negyvenedik életévüket meghaladták, szintén biztosításra kötelezettek legyenek. Nem járulhatunk hozzá azért, mert ezzel oly biztosítási anyag kerülne a biztosítás körébe, amely élete munkájának javát más üzemekben eltöltve, máshol, más munkákban kifáradva, megtörve kezdené meg a biztosítás terheinek viselését és előreláthatólag a várakozási idő leteltével haladéktalanul érvényesíteni kívánná a biztosítási szolgáltatásokra való jogigényét. Ennek következménye az lenne, hogy a másnemű munkákban elősegített megrokkánás következményeit a bánya-munkaadókra és biztosítottakra hárítaná át, ezt pedig sem a bánya-munkaadó, sem a bányamunkás nem vállalhatja.

ad 3.§ Helyesnek tartjuk, ha megmarad a biztosításra kötelezetteknek négy csoportba való beosztása.

Nincs kifogásunk azonban azon javaslat ellen, amely azt kívánja, hogy a III. csoportba besoroztassanak a lőmesterek (ha nem altisztek). A felvigyázók

véleményünk szerint nem tartoznak a III. csoportba, mert ezek mindenütt altisztek és így az altisztek közül nem vehetők ki.

ad 4.§ A nyugdírbiztosítás alapjául szolgáló javadalmazás megváltoztatására vonatkozó összes módosító javaslatok elejtését kérjük a fentebb általánosságban előadottakra tekintettel.

ad 6.§ [Sic!] A várakozási időnek 10 évről 5 évre, illetve bármily rövid idővel való leszállítása e terhek jelentékeny növelését vonná maga után. Éppen ezért a fent előadott, általános előterjesztésünkre tekintettel ehhez nem járulhatunk hozzá.

Felvetődött az a kérdés is, hogy mi legyen azokkal, akik a várakozási idő letelte előtt lesznek munkaképtelenné? Minden biztosítás alapelve az, hogy a szolgáltatások csak egy bizonyos idő letelte, csak egy bizonyos számú járulék lefizetése után veszik kezdetüket. Mi teljesen átérezzük annak a helyzetnek a súlyosságát, amely az egyént éri akkor, ha a várakozási idő letelte előtt rokkan meg, de viszont nem járulhatnánk hozzá ahhoz, hogy ily esetben akár végkielégítés, akár a befizetett járulékok visszafizetése válják esedékessé, mert az a szociális biztosítás alap gondolatával is teljesen ellenkezik.

Nem zárkozunk el azonban az elől, hogy a várakozási 10 év eltelte előtt, de 36 befizetett járulék hónap eltelte után elhalt biztosított özvegye és árvái együttesen annak a nyugdírnek 1 évi összegét kapják egyszer és mindenkor kielégítés gyanánt, amely az elhaltat rokkantsági nyugdír címén a 10 év betöltését követően megillette volna.

ad 7.§ 1. bekezdés Bár ugyancsak anyagi megterhelést jelent, mégis hozzájárulunk ahhoz, hogy a rokkantság külön kimutatása nélkül is rokkantsági nyugdírt kaphasson az a biztosított, aki 65. életévét betöltötte.

Azt a javaslatot, hogy 40 szolgálati év betöltése után a biztosított a rokkantságra való tekintet nélkül kapja meg a rokkantsági nyugdírt, nem tehetjük magunkévá. Ha azonban Nagyméltóságod ellenzésünk és aggályaink dacára mégis e kérelem megvalósítása mellett foglalna állást, kérjük correctivum gyanánt annak kimondását, hogy erre csak a 480 járulék tényleges befizetése után és akkor van igény, ha a biztosított a 60. életévét betöltötte.

2. bekezdés Nem mehetünk el ugyan addig, hogy semmiféle tételes intézkedés, semmiféle korlátozás ne legyen annak megállapítását illetően, hogy mikor áll fenn a foglalkozásbeli keresőképtelenség, de mégis megértéssel vagyunk a munkásság kívánságával szemben is és nem volna kifogásunk az ellen, ha a foglalkozásbeli keresőképtelenség már akkor megállapíthatnák, ha a biztosított nem tudná többé megkeresni annak az összegnek legalább „felét”, amelyet testileg és szellemileg ép és egészséges, azonos minőségű és képzettségű egyének hasonló tevékenységgel megkeresnek.

3. bekezdés Álláspontunk szerint annak, aki nyugdírbiztosításra kötelezett foglalkozásából még a betegségi biztosítás segélyeit élvezzi, nyugdír nem állapítható meg. Viszont, aki már nyugdíres, de újból betegségi biztosításra kötelezett foglalkozásba lép, annak a betegségi segélyek a nyugdírszolgáltatások érintetlen élvezete mellett teljes mértékben kiadandók.

ad 9.§ A pénzügyi kérdéssel kapcsolatban előadottakra tekintettel nincs módunkban hozzájárulni

sem ahhoz, hogy a biztosítottak a teljes nyugbért már a 30. szolgálati év után elérjék;

sem ahhoz, hogy 5 év után a biztosítási alapösszeg 20%-a legyen a nyugbér évi összege;

sem ahhoz, hogy a tervezetben megállapított kulcstól eltérő módon emeltessék a nyugbér évi összege;

sem ahhoz, hogy a nyugbér évi összege a biztosítási alapösszeg 80%-ánál nagyobb lehessen.

Ami a munkásságnak azt a kívánságát illeti, hogy ha a biztosított alkalmaztatása folyamán különböző csoportokba tartozott, az esetben rokkantsági nyugbére ne a megszerzett nyugbérjogosultságok arányában állapíttassék meg, e tekintetben hozzájárulunk ahhoz, hogy az esetben, ha abban az osztályban, amelyben a biztosított nyugbéreztetett már 36 tényleg befizetett járulékhónapja van, úgy egyedül ennek a legmagasabb osztálynak a biztosítási alapösszege szolgáljon a nyugbérezése alapjául. Ha pedig előfordulna az, hogy valamely, előzőleg magasabb osztályban volt biztosított egy kisebb osztályba tartozó munkakörbe jutna vissza, az esetben nincs kifogásunk az ellen, ha a biztosított a két osztály közötti járulékkülönbözet teljes összegének sajátjából való fizetése útján továbbra is megmaradhat ez előző magasabb osztályban, feltéve, hogy az előző magasabb osztályban már 36 tényleg befizetett járulékhónapja van.

ad 10.§ Szükségesnek tartjuk, hogy a betegségi hónapoknak járulékhónapokként való beszámításának csak egy bizonyos hosszabb szolgálati idő eltöltése után legyen helye és ezért feltétlenül ragaszkodunk a már úgy is alacsony 16 havi időtartamhoz.

ad 13.§ Az elismerési díj úgy is elég alacsony, annak leszállítását nem tartanók indokoltnak.

ad 14.§ Nem járulhatunk hozzá ahhoz, hogy a második bekezdésben megjelölt „3 éven belül” helyett „5 éven belül” vétessék fel. Annak, aki a nyugbérbiztosítással szemben megszerzett igényeit fenn akarja tartani, arra ugyanis módja van. Aki pedig hosszú időn át véglegesen elszakad a bányamunkától, annak nem lehet ily kedvezményt biztosítani. A 3 év már maga is elég hosszú idő, ennek meghosszabbítása indokolatlan.

ad 15.§ Feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a 60 hónapban megállapított járulékfizetés előfeltétele változatlanul továbbra is fennmaradjon. Ez nem a munkaadók, de általában a teherviselőik összességének azonos érdeke. E nélkül olyan rokkantsági szolgáltatások esnének a bánya-nyugbérbiztosítás teherviselői terhére, amelyek a bányamunkában csak ideiglenesen vagy rövid ideig részt vett egyének más munkában szerzett megrokkánásából származnának.

ad 20–22. §§ A pénzügyi kérdéssel kapcsolatban előadottakra való tekintettel nincs módunkban hozzájárulni ahhoz, hogy akár az özvegyi, akár az árvajáradék mértéke a rendlettervezet mértékénél magasabban állapíttassék meg.

ad 22.§ Helyesnek tartanók, ha a harmadik bekezdés rendelkezése változatlanul megmaradna, mert a „kiváló” előmenetel fennforgása vagy fenn nem forgása körül nem fordulna elő annyi vita, mint a „jó” előmenetel előírása esetén.

ad 24.§ Hozzájárulunk a munkásság indokaira való tekintettel ahhoz, hogy a családtagok nyugbérének együttes összege a rokkantsági nyugbér 80%-ára emeltessék fel.

ad 27.§ Tekintettel arra, hogy a munkásságnak nem érdemben, hanem csak formailag van kifogása, s a formai aggályok eloszlatása céljából javasoljuk, hogy az „özvegyi és árvanyugbért” helyett egyszerűen „nyugbért” szó iktassék be.

ad 35.§ Kérjük a szakasz változatlan fenntartását, mert lehetetlennek tartjuk, hogy a bármily okból szabadságvesztéssel sújtott egyén büntetése tartamára maga élvezhesse nyugbérét.

Nincs kifogásunk azonban az ellen, ha a családtag részére ily esetben nem „lehet”, hanem „kell” juttatni azt a nyugbért, amely neki a biztosított elhalálózása esetében járna.

ad 37.§ Véleményünk szerint külön indokolást nem igényel az, hogy e szakasz első bekezdése rendelkezésének változatlan fenntartása feltétlenül indokolt.

A második bekezdés elhagyását magunk is kérjük, nehogy alkalmazásának lehetősége megakadályozza a szomszédos állapotok polgárainak üzemeinkben való munkavállalását.

ad 40.§ Azt hisszük, hogy ez a szakasz teljesen kihagyandó, mert hiszen a 2.§ utolsó bekezdése a) pontja értelmében úgy sem esik biztosítási kötelezettség alá az, aki rokkantsági nyugbérben részesül, ennél fogva több nyugbérre való igény szerzés előreláthatólag nem fordulhat elő.

ad 41–41.§§ Kérjük e szakaszok rendelkezéseinek változatlan fenntartását, mert a szociális biztosításban általános gyakorlat, hogy különböző biztosítási ágazatból járó kártalanítások halmazata esetén egy – a kettő végösszegénél alacsonyabb – maximális határ állapotot állapít meg.

ad 43.§ A munkásság képviselői azt kívánták, hogy a nyugbérések megbetegedésük esetén ingyenes orvosi kezelésben, gyógyászati és temetkezési segélyben részesüljenek. Véleményünk szerint a biztosítottak, illetve a nyugbérések betegségi segélyezésének kérdése teljesen kikapcsolandó a nyugbérbiztosítás kérdéséből. az, hogy valaki kap-e betegségi segélyt és ha igen, mikor, mely feltételek fennforgása esetén, mely mértékben és mely ellenszolgáltatásért, egyedül és kizárólag a betegségi biztosítás szabályozásának körébe tartozik, s ennél fogva tisztelettel kérjük, méltóztassék ebből a rendeletből teljesen kikapcsolni a nyugbérések betegségi szolgáltatásának, illetve teherviselésének kérdését.

Az esetre pedig, ha ez a kérdés a betegségi biztosítással kapcsolatban bármikor szabályozást nyerne, már most utalunk a 8888/1922.M.E. 3.§-ára és azt hisszük, hogy amiként a szociális biztosítás egyéb ágaiban, úgy itt is, csakis ezen hivatkozott rendelet alapján és annak módzatai szerint volna a nyugbérések betegségi biztosításának és betegsegélyezésének kérdése elintézhető.

ad 46.§ Tekintettel arra, hogy a biztosítási alapösszeg felemelésére vonatkozó javaslatokhoz nem járulhatunk hozzá, ennél fogva természetes, hogy sem a járulékkulcs (14%) megváltoztatására, sem pedig a biztosítási járulékok más összegben való megállapítására vonatkozó javaslatokhoz sincs módunk hozzájárulni.

ad 55.§ Szóbeli előterjesztéseink során már volt szerencsénk nyomatékosan hangsúlyozni azt, hogy a leghatározottabban ragaszkodunk ahhoz, hogy azokkal a terhekkal szemben, amelyeket a nyugbérbiztosítása kötelező bevezetése reánk hárít,

biztosíttassék az, hogy az Országos Munkásbiztosító Pénztár helyi teendőit azokra az üzemekre vonatkozólag, amelyek mellett a rendelet hatályba lépésekor nyugdírbiztosítást ellátó bányatárspénztár működik, maga a bányatárspénztár lássa el. Kértük ezt nemcsak azért, mert maga az 1925. évi XXXIV. t.c. indokolása is súlyt helyez arra, hogy „az új biztosítási ágazat szilárd megalapozása érdekében” ... „a meglevő s a gyakorlatban kipróbált ... intézménybe” kapcsolódhassék bele a biztosítás, de azért is, mert a nyugdírbiztosítás egész adminisztrációjának lebonyolítását jelentősen megnehezítené, a kezelési költségeket rendkívül emelné az, ha nem a bányavállalatok mellett működő bányatárspénztárak látnák el a helyi teendőket, hanem azok helyébe teljesen új helyi szerveket létesítene a Minisztérium.

A bányanyugdírbiztosításnak a bányatárspénztárak önálló hatásköréből való kivétele úgyis meglazítja bizonyos mértékben azt az összeköttetést, azt a viszonyt, amely a munkaadókat és a biztosítottakat a bányatárspénztáron keresztül évtizedeken át folytatott tradicionális együttműködésben összekapcsolta. Mi igen nagy súlyt helyezünk arra, hogy ez a viszony, ha bizonyos mértékben meg is lazul, maga a kötelék mégse szakítsassék szét teljesen azzal, hogy a régi, néhol majdnem évszázados intézmény megszűnjék csupán azért, hogy ugyanazokat a teendőket, amelyeket eddig a régi szerv: a társpénztár önállóan látott el és amelyek helyi szervként való ellátására is teljes mértékben képes és alkalmas – sőt a lehető legalkalmasabb! – egy új, másnevű szerv végezze el!

Mi a leghatározottabban kérjük Nagyméltóságodat, hogy a rendeletervezet idevonatkozó rendelkezéseit változatlanul méltóztassék megtartani.

ad 64.§ Felmerült a munkásság egyik képviselője részéről az a kívánság, hogy a tartalékalap dotálása az állam és a munkaadók terhe legyen. Nincsen semmiféle kifogásunk az ellen, ha a tartalékalap dotálására szánt 5% felét nem a biztosítottak, hanem az állam fizeti. De az esetben, ha az állam ezt nem vállalná, természetesen nem járulhatnánk hozzá a kívánság azon részéhez, hogy a biztosítottak a tartalékalap dotálásához való hozzájárulástól mentessenek fel.

ad 70.§ Miután a kincstári üzemek altisztjei és munkásai nem tartoznak ugyanezen nyugdírbiztosítás keretébe, mi egyedül lehetségesnek és helyesnek azt az intézkedést tartjuk, amely a rendeletervezetben foglaltatik. Így meg van adva a mód minden biztosítottnak arra, hogy a magánvállalattól az államhoz, vagy az államtól a magánvállalathoz való átlépése esetén a maga már megszerzett igényét továbbra is fenntarthassa. A kölcsönösség, vagyis az összes szerzett jogoknak az államtól a magánvállalatokhoz vagy viszont való átvitele elképzelhetetlen a vonatkozó befizetések átvétele nélkül, de még így is leküzdhetetlen akadályokba ütköznek az, mert mások az állami és mások a magánvállalati nyugdírszolgáltatások.

ad 77.§ Az utolsó előtti bekezdés változatlan fenntartását kérjük, mert hiszen igen nagy méltánytalanság lenne az, ha egy és ugyanazon üzemnél működő társpénztárakat nem tekintenénk ebből a szempontból egy társpénztárnak.

ad 78.§ Álláspontunk az, hogy a vándorévek még a rendelet életbelépésekor aktív szolgálatban állóknak is legfeljebb 1924. június 10-től, vagyis attól az időponttól számíthatók be, amikor a vállalatok a munkássággal egy országos nyugdírpénztár létesítése tárgyában megállapodtak.

A leghatározottabban állást foglalunk tehát a munkásságnak azon, az említett megállapodásunktól eltérően most újabban előterjesztett követelésével szemben, hogy a vándorévek minden időhatárra való tekintet nélkül számíttassanak be.

De nem fogadhatjuk el a tervezetnek azon rendelkezését sem, mely szerint az ún. vándorévek 1919. január 1-től kezdve számíthatók be. Nem fogadhatjuk el különösen azért, mert az 1919. év tudvalevőleg a forradalom és a kommunizmus által előidézett zavarok folytán annyi változást idézett elő a munkásság munkahelyén is, hogy ezt az évet semmiféleképpen sem lehet kezdőéveknek, sem pedig beszámítható éveknek tekinteni.

Hogy szociális megértésünknek és érzésünknek ennél a kérdésnél is tanújelét adjuk, hajlandók vagyunk ahhoz hozzájárulni, hogy a közöttünk és a munkásság között létrejött megállapodáson túlmenően ugyan, de legfeljebb 1920. január 1-től kezdődőleg számíttassanak be a vándorévek. Hangsúlyozzuk, hogy már ez a lépésünk is nagy terhet jelent a nyugdírbiztosításra és hogy az ezen túlmenő beszámítás már az első években felborítaná a pénzügyi egyensúlyt!

ad 79.§ 1. bekezdés Nyomatékosan kiemeljük, hogy „az esetre”, ha a vándorévek beszámítása kérelmünknek megfelelően 1920. január 1-től kezdődik, hozzájárulunk ahhoz, hogy a 79.§ 1. pontjának rendelkezései a volt magyar területeken levő társzpénztárak nyugdírbiztosító osztályainak kötelékében 1921. július hó 26. napjáig eltöltött időre is alkalmazást nyerjenek.

3. bekezdés A leghatározottabban állást kell foglalnunk azon javaslat ellen, hogy aki végkielégítés alakjában annak idején a járulékokat megkapta, azt most visszafizethesse és így jogait újból felélessze. Jogi szempontból a lehető legnagyobb abszurdum lenne az, ha mód adatnék arra, hogy aki egy biztosító intézettel szemben a maga összes igényeit a fennálló lehetőségek közül általa kiválasztott valamilyen formában teljes mértékben kielégítette és a biztosító intézettel leszámolt, később ezt a leszámolást semmissé tehesse azzal, hogy visszafizetve az általa annak idején felvett összeget, a szolgáltatásnak egy más formáját választhassa.

Ez a rendelkezés egyébként még külön előnyt is nyújtana a jelenlegi nyugbérésekkel szemben azoknak, akik annak idején a végkielégítési összeget tízszer, sőt százszor jobb pénzértékben felvéve, most lecsökkent értékű koronában fizetnék azt vissza és bár a nagyobb értékű korona előnyeiket kiélvezték, mégis ezután ugyanolyan, sőt esetleg jobb elbánásban részesülnének, mint a már nyugbéres munkástársaik.

Kérjük a rendelet idevonatkozó rendelkezései változatlan fenntartását.

ad 5. pont A katonai szolgálati időből csak azt a részt lehet a nyugbér kiszámításának alapjául szolgáló időbe beszámítani, amelyet a tervezet maga is szükségesnek látott, az ezen túlmenő intézkedés a nyugbérbiztosítás alapelveivel ellenkezik.

ad 6. pont Soknak tartjuk a munkásság által kívánt 2 évi időt, de hozzájárulunk ahhoz, hogy e rendelkezés mindazokra vonatkozzék, akiknek társzpénztári tagsága az 1925. évi XXXIV. t.c. kihirdetését követőleg szűnt meg.

Felmerült az a kívánság is, hogy a külföldre kivándorolt bányamunkások külföldön eltöltött évei is számíttassanak be a biztosítási időbe, illetve, hogy ezen évek alatt a megszerzett jogokat a külföldre kivándorolt egyén elismerési díj fizetésével tarthassa fenn.

Igaz ugyan, hogy a 13.§-ban nincs semmiféle külön rendelkezés arra vonatkozólag, hogy a jogfenntartás lehetősége fennáll akkor is, ha az illető külföldön lép alkalmazásba, de az a véleményünk, hogy a 13.§ rendelkezése ezt nem is zárja ki és így arra módot ad, miértis a külföldre kivándoroltakkal kapcsolatos bármily külön rendelkezés felvételére is szükség egyáltalán nincsen.

ad 80.§ Arra való tekintettel, hogy a jövőben is előfordulhat, hogy az altisztekből tisztviselők lesznek, szükségesnek látjuk a következő rendelkezés felvételét:

„Azok a társpénztári tagok, akik a jövőben válnak tisztviselőkké, vagy hasonállásúakká és ehhez képest a jelen rendelet értelmében nyugdírbiztosításra már nem kötelezettek, megszerzett tagsági idejüket elismerési díj fizetésével fenntarthatják; ha a járulék, illetve elismerési díj fizetését 6 hónapon át elmulasztják, igényük megszűnik.”

Miután pedig az eddigi rendelkezések arra is módot adtak, hogy az altisztekből tisztviselőkké előlépett alkalmazottak nyugdírigényét a társpénztár elismerte, de nyugdírüket a rokkantság bekövetkezéséig felfüggesztette, szükségesnek látszik a következő rendelkezés felvétele is:

„Ugyancsak ezen rendelet szerinti nyugdír jár azoknak a jelenlegi tisztviselőknak, vagy hasonló állású minőségben szolgálatot teljesítő alkalmazottaknak, akik szolgálati idejük egy részét, de legalább annyi időt, amennyit az illető társpénztár alapszabályai várakozás idő címén előírtak, altiszti, vagy segédtiszti minőségben, mint fizető társpénztári tagok valamely bányüzemnél töltöttek és ha ezekre az évekre az illető társpénztár megrokkánásuk esetére az őket megillető nyugdír folyósítására vonatkozó kötelezettséget elismerte – illetve ha az nekik a vonatkozó társpénztári alapszabályok szerint jár.

Mindezekben az esetekben az altiszti, vagy segédtiszti, illetve tisztviselői, illetve hasonló állásbeli minőségben töltött társpénztári tagsági időt az I. biztosítási csoportban eltöltött tagsági időként kell számításba venni.”

*

Amidőn a fentiekben a munkásság által az egyes szakaszokra vonatkozólag előterjesztett kívánságokra állást foglaltunk, egyúttal a magunk részéről is tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék közismert nagy befolyását a bányatárspénztárak nyugdírbiztosítási ágazata lehető tökéletes megalapozása céljából két irányban érvényesíteni.

Az egyik az, hogy azokból a vámkezelési illetékekből, amelyeket a külföldről behozott szén után szed be az állam és amelyek összege számításunk szerint körülbelül évi 18–20 milliárd koronára tehető, adjon az állam intézményesen biztosítva állandó hozzájárulás gyanánt legalább 1 millió aranykoronát évenként a nyugdírbiztosítás céljaira és segítse ezzel elő azt, hogy azok a szolgáltatások, amelyeket ez a rendeletervezet megállapít és amelyeknél nagyobbakat a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között a munkaadók és a biztosítottak együttes teherviselése nem képes a nyugdíresek részére nyújtani, ebből az állami hozzájárulásból fedezhetők legyenek.

A másik pedig az, hogy kegyeskedjék Nagyméltóságod keresztülvinni, hogy azok a hadikölcsön-kötvények, amelyekbe a felszámoló társpénztárak annak idején hazafias kötelességük, de egyúttal a felsőbb intézkedések folytán is vagyონukat befektették és amelyeket most a rendelet értelmében a közös országos társpénztár pénztárába beszolgáltatnak, valorizáltassanak, hogy ily módon ezen összegek kamatai is a nyugdírbiztosítási szolgáltatások emelésére, javítására legyenek felhasználhatók.

Amidőn a fenti állásfoglalásunkban a gazdasági helyzet súlyossága dacára iparkodtunk a legmegértőbb szociális érzésünknek tanújelét adni és ezzel Nagyméltóságodnak a szociális bajok leküzdésére irányuló munkálkodását tőlünk telhetőleg, erőink legteljesebb megfeszítésével, anyagi lehetőségeink

legmesszebbmenő rendelkezésre bocsátásával támogatni, kérjük fogadja Nagyméltóságod őszinte nagyrabecsülésünk kifejezését, mellyel vagyunk

Budapest, 1926. október 11.

MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK
EGYESÜLETE

titkár ügyvezető igazgató

Nagyméltóságú
DR. VASS JÓZSEF
m.kir. Népjóléti és Munkaügyi Miniszter
Úrnak
Budapest

tiszteletteljes előterjesztése:

a MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK
EGYESÜLETE-nek, BUDAPEST (V. Zrínyi u.1.)

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 250. laptól 18 oldal

**A Magyar Bányá- és Kohóvállalatok Egyesületének álláspontja a
4.400/1926. NMM rendelet tárgyában**

MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓ-
VÁLLALATOK EGYESÜLETE
V. ZRÍNYI. U. 1.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Mélységes hálánknak adunk kifejezést, hogy 456/el. 1927. számú kegyes leiratával a 4.400/el. 926. N.M.M. számú rendelet 2.§ harmadik bekezdésének c./

pontja alapján kibocsátandó rendeletnek előadói tervezetét nekünk hozzászólás végett megküldeni méltóztatott.

Egyesületünk tagjai a beküldött tervezetet részletes és beható tanulmányozás és megbeszélés tárgyává tették és ezeknek eredményeképpen van szerencsénk mellékelve bemutatni a rendelettervezet 1.§-ának általunk kért fogalmazását. Egyesületünk tagjai között ugyanis az a vélemény alakult ki, hogy abban az esetben, ha a beküldött előadói tervezetnek 1.§-a eredeti fogalmazásában megmaradna, úgy a rendelet alkalmazásánál igen sok esetben kételyek merülnének fel arra vonatkozólag, vajon egyes munkavállaló – kategóriák – a rendelet hatálya alá esnek-e vagy sem, ami egymással ellentétben álló hatósági intézkedésekre és ezzel a munkások között nyugtalanságok keletkezésére adna alkalmat.

A kifejtettek alapján azt a tiszteletteljes kérelmet terjesztjük elő, hogy az előadói tervezet 1.§-ának helyébe az általunk megfogalmazott és idemellékelte szövegezését méltóztatásuk a kibocsátandó rendeletbe felvenni.

Melyek után vagyunk kiváló nagyrabecsülésünk kifejezése mellett
Budapest, 1927. május 3.

teljes tisztelettel

A MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK
EGYESÜLETE

titkár

ügyvezető igazgató

T e r v e z e t

1.§

Nem esnek bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá:

- (Munkaviszony) 1.) azok a munkavállalók, akik a bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá eső üzem keretében végeznek ugyan munkát, de nem a bányatörvény hatálya alá tartozó bányavállalkozó alkalmazottai;
- (Alkalmi munkák) 2.) a bányatörvény hatálya alá tartozó bányavállalkozó által kifejezetten a következő munkák végzésére felvett munkavállalók:
- a) telepfenntartási idénymunkák,
 - b) saját üzemben idényszerűen végzett földmunkák, építkezések és tartozékaik,
 - c) építőanyagok idényszerű termelése saját építkezésekhez,
 - d) idényszerű fuvarozás,
 - e) a bányatermékeknek nem üzletszerű fuvarozása,

- f) a nem bányaiüzemi segédanyagok fuvarozása,
 g) a bányaiüzem alkalomszerű vagy idényszerű fatermelése,
 h) a bánya munkavállalók ellátását célzó mezőgazdasági munkák;
- (Rövid ideig tartó alkalmazás) 3.) a bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá eső üzem azon munkavállalói, akiknek munkaviszonya az alkalmazásba lépés napjától számított 30 napon belül felmondatot, illetve felmondás nélkül megszűnt;
- (Csekély javadalmazás) 4.) azok a munkavállalók, akik a bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá eső üzemben időnként visszatérően ugyan, de csekély javadalmazásért dolgoznak;
- (Máshol alkalmazottak mellékfoglalkozása) 5.) azok a munkavállalók, akik anélkül, hogy más irányú állandó munka- vagy szolgálati viszonyukat megszakítanák, a bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá eső üzemben alkalmilag vagy rendszeresen ugyan, de mellékfoglalkozásként dolgoznak;
- (Tudományos kiképzés) 6.) azok a munkavállalók, akik – habár esetleg javadalmazásért – bányanyugbérbiztosítási kötelezettség alá eső üzemben tudományos kiképzésük céljából dolgoznak;
- (Szerencsétlenség, vis major) 7.) azok a munkavállalók, akiket szerencsétlenség vagy természeti erők okozta pusztítás alkalmával segélymunkára, avagy üzemi vagy közlekedési zavarok sürgős elhárítására alkalmaznak.

A 4., 5., 6., 7.) alatti munkavállalóknál figyelmen kívül hagyandó az alkalmazás időtartamának mértéke.

Az első bekezdés 4.) pontja szempontjából csekély az a javadalmazás, amely arra az időre, amely alatt a foglalkoztatás történik, a létfenntartás tekintetében nem lényeges és az erre az időtartamra fizetendő nyugbérbiztosítási járulékokkal nem áll megfelelő arányban.

Nagyméltóságú
 DR. VASS JÓZSEF
 népjóléti és munkaügyi m.kir.
 miniszter úrnak

tiszteletteljes felterjesztése

a MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK
EGYESÜLETÉNEK,

(V., Zrínyi u. 1.)

a 4.400/el. 926. N.M.M. sz.

rendelet 2.§ harmadik bekezdésének c.) pontja alapján kibocsátandó rendeletnek előadói tervezete tárgyában.

1537/el. b. 1927. számhoz.

melléklet

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 279–282. lap.

A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének álláspontja a bányanyugérbiztosítási eljárásról

A MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK EGYESÜLETE

NAGYMÉLTÓSÁGÚ MINISZTER ÚR!

Nagyméltóságod 2228/el. számú felhívása folytán a bányanyugérbiztosítási eljárás tárgyában készült rendelettervezetre vonatkozó észrevételeinket az alábbiakban van szerencsénk mély tisztelettel előterjeszteni.

Figyelemmel arra, hogy a törvényhozás a bányanyugérbiztosítási ügyeit is az Országos Munkásbiztosító Intézet hatáskörébe utalta, természetesnek tartjuk azt, hogy mindazokban az ügyekben, amelyek a bányanyugérbiztosításon kívül a társadalombiztosítás többi ágazatának valamelyikét is érdeklik, az Országos Munkásbiztosító Intézetnek – az illető ügy intézésére az 1927.XXI.t.c. rendelkezései folytán – hatáskörrel bíró önkormányzati szerve intézkedjék.

Viszont azonban a bányaérdekeltségnek, mint a bányanyugérbiztosítás egyedüli érdekeltjének és teherviselőjének igen nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy mindazokban az ügyekben, amelyek kizárólagosan a bányanyugérbiztosítást illetik, egyedül és kizárólag a bányaérdekeltségek képviselői határozzanak és ezekbe – a szolgáltatásokban és a teherviselésben nem érdekelt – többi (gyáripari, kézműipari, kereskedelmi, háztartási) társadalmi csoportok képviselői egyáltalán ne szólhassanak bele.

Nagyméltóságod most megküldött rendelettervezete, elvileg, sőt bizonyos mértékig a gyakorlatban is ugyancsak erre az álláspontra helyezkedik, de – sajnálatunkra – különállásunk következményeit nem vonja le oly mértékben, amint azt mi szükségesnek és indokoltnak látjuk.

Amíg ugyanis a rendelettervezet a különböző érdekeltségek képviselőiből álló közgyűlés és igazgatóság hatáskörébe utalja a bányanyugérbiztosítás igen fontos,

speciális kérdéseit és ezzel módot adna a kézműipari, kereskedelmi, sőt háztartási érdekeltségek képviselőinek is arra, hogy beleszóljanak a mi legsajátosabb ügyeinkbe, addig a mi szerény véleményünk szerint a bányanyugbérbiztosítás speciális helyzetének egyedül az alábbi rendezés felelne meg.

1.) A közgyűlés bányaiipari kiküldötteiből önálló „bányanyugbérbiztosítási közgyűlés” volna alakítandó és ennek hatáskörébe volna utalandó a közgyűlési teendők közül mindaz, ami egyedül és kizárólag a bányanyugbérbiztosítást érinti. Ez nem is ütköznék nehézségbe, mert hiszen az önálló „bányanyugbérbiztosítási közgyűlés” az Országos Munkásbiztosító Intézet közgyűléséhez időbelileg kapcsolódva láthatná el a „bányanyugbérbiztosítási” közgyűlési teendőket.

2.) Teljesen különálló bányanyugbérbiztosítási választmányra van szükség, amelynek feladata lenne a bányanyugbérbiztosítás ügyeinek igazgatása. A bányanyugbérbiztosítási választmány feladata taxatív felsorolandó lenne. E választmány tagjait a közgyűlés választaná, úgy azonban, hogy az igazgatóság tagjává megválasztott bányae érdekeltségi közgyűlési kiküldöttek a bányanyugbérválasztmánynak szintén tagjai lennének. Vagyis ha például a bányaiipari érdekeltség az igazgatóságba 3 munkaadót és 3 biztosítottat küldene ki, viszont a bányanyugbérbiztosítási választmány 5 munkaadó és 5 biztosított kiküldöttből állna, akkor a közgyűlés az igazgatóságba megválasztott (1927. XXI. t.c. 101.§) 3–3 bányae érdekeltségi tagon felül a bányanyugbérbiztosítási választmányba még 2–2 tagot választana és ezek (5–5) együttesen alkotnák a bányanyugbérbiztosítási választmányt.

3.) Az igazgatóság és az elnökség hatáskörébe – az 1927. XXI. t.c. által hatáskörükbe utalt ügyek közül – csupán azok az ügyek tartoznának, amelyek a bányanyugbérbiztosítási ágazaton felül más társadalombiztosítási ágazatot is érintenek.

Azt hisszük, hogy Nagyméltóságod, aki oly megértést tanúsított mindenkor a bányaiiparnak a bányanyugbérbiztosítás speciális helyzetére vonatkozó előterjesztéseit illetőleg, most is teljes mértékben méltányolni kegyeskedik azt a kívánságunkat, hogy a bányanyugbérbiztosítás belső ügyeibe más mint a bányae érdekeltség képviselője ne szólhasson bele és kegyeskedik a fent előadottak alapján elkészített és idecsatolt rendelettervezet szövegét akceptálni és kiadni.

Ez az általunk elkészített rendelettervezet az előbb mondott felépítéstől eltekintve az eredeti szövegezéstől csupán a rendelettervezet 13.§ utolsó bekezdésében (a mi szövegezésünk 15.§ utolsó bekezdésében) tartalmaz lényegesebb eltérést.

Ez a bekezdés arról szólt, hogy ha a bányatárspénztárt fenntartó munkaadó a nyilvántartásra és az adatszolgáltatásra vonatkozó szabályokat figyelmeztetés ellenére megszegi, akkor az igazgatóság a bányatárspénztár helyi szervei jellegét egyszerűen elveheti.

Kegyelmes Urunk! A fentebb már előadottakra tekintettel különösen ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy ebbe a par excellence bányakérdésbe a többi érdekeltségek semmiképpen se szólhassanak bele és ne a kézműipari, kereskedelmi vagy háztartási munkaadó határozzon abban, hogy ily súlyos intézkedés alkalmaztassék-e valamely bányatárspénztárt fenntartó vállalattal szemben.

Ilyen intézkedésre – véleményünk szerint – csak akkor kerülhet sor, ha az illető vállalat figyelmeztetés ellenére szándékosan tovább folytatja ugyanazt a törvény-, vagy rendeletellenes intézkedést és akkor is annak kimondására egyedül és kizárólag maga a bányáérdekeltség lehet illetékes. Ezért annak mérlegelése és eldöntése, vajon alkalmaztassék-e ez a súlyos szankció, kizárólag a választmány hatáskörébe volna utalandó.

De figyelemmel a kérdés különleges horderejére és jelentőségére, még ezt sem tartjuk elegendőnek. Véleményünk szerint feltétlenül szükséges, hogy egy minősített többség gyakorolhasson csupán egy ily – morális szempontból rendkívül súlyos – elkobzási jogot és ezért kérjük, hogy mondassék ki, hogy egy ily határozat csak úgy jöhet létre, ha a választmánynak jelenlévő munkaadó és biztosított tagjainak 2/3–2/3 többsége ahhoz hozzájárult.

Ily módon bizonyára elkerültenek az alaptalan vexaturák és a választmány határozata egészen más súllyal fog jelentkezni akkor, ha az érdekeltség mindkét része képviselőinek ily többsége indokoltnak tartja egy ily súlyos szankció alkalmazását.

Kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék előterjesztett javaslatainkat kegyesen magáévá tenni, a bányanyugbérbiztosítás szervezetét az általunk előterjesztettek értelmében megalakítani és a rendeletet az általunk előterjesztett szövegezésben kiadni.

Melyek után vagyunk kiváló nagyrabecsülésünk kifejezése mellett

Budapest, 1928. június 2.

teljes tisztelettel

A MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK EGYESÜLETE

ügyvezető igazgató

elnök

VASS JÓZSEF

m-kir. népjóléti és munkaügyi

miniszter úrnak

tiszteletteljes felterjesztése

a MAGYAR BÁNYA- ÉS KOHÓVÁLLALATOK
EGYESÜLETÉNEK,

(V., Zrínyi u. 1.)

a bányanyugdírbiztosítási eljárás tárgyában
készült rendelettervezet ügyében

2228/el. sz-hoz.

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 377–380. lap.

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének 1927. november 20-i országos közgyűlésének határozata a 4.400/1926. N.M.M. rendelet tárgyában

II. Határozat

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének 1927. év november hó 20-án megtartott országos közgyűlése kimondja, hogy a bányanyugdír-biztosítás ügyében a népjóléti és munkaügyi miniszter úr által kiadott 4400/1926. N.M.M. számú rendelet, mely f.évi január hó 1-én lépett érvénybe a mai formájában tarthatatlan, s a legsürgősebb megváltoztatást teszi szükségessé.

Az országos közgyűlés a megváltoztatást illetőleg utal a szövetség által már előterjesztett követelésekre, melyek között, mint leglényegesebbre szükségesnek véli a közgyűlés a következőkre rámutatni:

- 1./ A nyugbéréknek a felemelése.
- 2./ A korhatárnak és a szolgálati időre vonatkozó határnak a leszállítása.
- 3./ A várakozási időnek a csökkentése.

Ezek elől kitérni a népjóléti és munkaügyi kormányzatnak nem szabad és a helyzetben a legrövidebb időn belül változtatni kell, mert a fennálló állapotok nem alkalmasak arra, hogy megnyugvással töltse el az érdekelteket. Sőt a bányanyugdírbiztosítás mai szolgáltatásai és kikötései a keserűségnek oly tömegét termeli, hogy azt más mint a rendelet megkívánható megjavítása nem szüntetheti meg.

A közgyűlés a nyugbérben lévők orvosi kezeltetésének rendezését sürgősen szükségesnek tartja, illetve a gyógykezelésre vonatkozó azon rendeletnek a kiadását, melynek tervezete már elkészült, s melynek sérelmes, elfogadhatatlan szakaszaival szemben az érdekelt bányamunkásság kívánságait a szövetség a népjóléti és munkaügyi minisztériummal már közölte.

Sürgősen szükségesnek tartja a közgyűlés továbbá a m.kir. diósgyőri acélgyári szénbányák és a komlói kincstári szénbányák társpénztárainál biztosítottakra nézve is a kölcsönösségi elv alkalmazásának a biztosítását.

Utal a közgyűlés annak a sürgősségére is, hogy a nyugbéréseknek lakással való ellátásáról gondoskodni kell az illetékeseknek. E tekintetben fenntartja az országos közgyűlés a szövetség azon, még 1925. november hó 24-én tartott országos tanácskozáson elfogadott és előterjesztett határozati javaslatot, mely szerint a nyugbérések számára lakások építendőek, melyeknek költségeit vállalják a

bányamunkások által lakott községek, az állam pedig a netalán szükségessé váló segítséget nyújtsa hozzá.

III. Határozat

A Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének 1927. november hó 20-án megtartott országos közgyűlése a bányamunkásság helyzetével foglalkozva szükségesnek tartja a kőbányamunkások szervezkedési helyzetére nézve megállapítani azt a tényt, hogy a kőbányamunkásság egy része a törvényekben biztosított egyesülési jogával nem élhet úgy, mint pl. a szénbányaipari munkásság, mert a szervezkedési szabadságát egyes kőbányatelepeken a munkaadó türelmetlen viselkedése illuzórikussá teszi, minthogy a munkaadónak az a nyíltan vallott álláspontja, hogy a kőbányász évtizedeken megvolt szervezkedés nélkül és ezután úgy kell maradnia, amint eddig volt.

Minthogy ez álláspont a magyar állampolgárnak, a becsületesen dolgozó, hazafias nemzeti érzésű kőbányamunkásság egy részének a törvény biztosította jogait sérti és ezáltal megakadályozza azt, hogy a kőbányamunkásság a saját gazdasági és szociális érdekeit megvédje és küzdjön, az országos közgyűlés felhívja erre az állapotokra a népjóléti és munkaügyi, valamint a belügyminiszter úr figyelmét és a hazafias nemzeti alapon való szervezkedés háborítatlan biztosítását követeli és ennek irányában megfelelő intézkedéseket.

Az országos közgyűlés megállapítja továbbá, hogy a kőbányák és kapcsolt üzemeik (cementgyár, mészegető) nagy részénél napi 12 órás, sőt hosszabb munkaidőn át dolgoztatják a munkásságot, minden túlóra pótdíj nélkül, melyeknek megszüntetése érdekében külön rendelkezést kérünk, hogy ezen tarthatatlan állapot véget érjen.

A kőbányamunkásság rendkívül rossz és speciális helyzetére való tekintettel az országos közgyűlés a következő követeléseket állítja fel, melyekre vonatkozólag a kormányzat intézkedését kéri:

1./ A bérezési rendszer terén fennálló viszonyok megszüntetését és rendkívül alacsony bérezésekkel (órabérek 18-tól 32 fillérig) szemben hatósági közbelépését és segítő támogatást.

2./ A betegsegélyezés és a Kerületi Munkásbiztosító Pénztárakat illetőleg felmerülő panaszok megfelelő gyors elintézését és olyan rendszabályok alkotását, mely elejét veszi a feleslegesen előforduló visszás állapotoknak.

3./ A tömeges kőbányabaleseteket tekintve a kőbányák munkarendszerének felülvizsgálását és minden irányban olyan kötelező rendszabályoknak a felállítását és ezek alkalmazásának ellenőrzését, melyek kellő védelmet biztosítanak a jövőben a balesetekkel szemben.

4./ A fiatakorúaknak a kőbányákban való alkalmaztatásának eltiltását, férfi munkaerő is elegendő áll rendelkezésre.

Utasítja az országos közgyűlés a központi vezetőséget, hogy a fenti sérelmeket és követeléseket terjessze az illetékesek elé; az ország kőbányamunkásságát pedig felhívja az országos közgyűlés, hogy a követelések biztosítása és érdekeiknek megvédése végett a Keresztényszocialista Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége Kőbányamunkás szakosztályában tömörüljön.

Levéltári jelzet: MOL K 166/7. csomó, 440–442. lap.

**A MUNKANÉLKÜLISÉG ESETÉRE SZÓLÓ BIZTOSÍTÁS TÖRVÉNYJAVASLATÁNAK
LEVÉLTÁRI ANYAGA**

**A Szakszervezeti Tanács javaslata a munkanélküliség elleni biztosítás
tárgyában**

1. Biztosításra kötelezettek az iparban, mezőgazdaságban, bányászatnál és kereskedelemben bérért, fizetésért dolgozó munkások és alkalmazottak.
2. Munkanélküli segélyben részesítendő az, aki az utolsó 12 hónap alatt 10 héten át munkában volt, biztosítási járulékát fizette, önhibáján kívül munka nélkül maradt és az erre a célra alakított paritásos munkaközvetítő hivatal heti 2-szeri jelentkezés esetén sem tudta munkakörének megfelelő munkához juttatni.
3. A munkanélküli segélyre jogosultnak évente 12 héten át fizetendő segély, ha azonban a munkapiac tartósan kedvezőtlen, úgy a segélyezés tartama 30 hétre emelhető.
4. A munkanélküli segély az első két héten át az utolsó hat hét átlagos kereseti összegének 30%-a, a második héten át 40%, a további heteken át 55%.
5. A munkanélküli segélyt a kerületenként felállítandó paritásos munkaközvetítő hivatal fizeti ki, míg a járulékok a betegsegélyezési járulékokkal egyetemben hajtandók be és az így befolyt összegek azonnal átutalandók a munkanélküli segélyt kifizető hivataloknak.
6. A biztosítás költségeit egyharmadrészben a biztosított, egyharmadrészben a munkaadó, egyhatodrészben az a város, vagy község, amelynek kötelékében lakik a munkanélküli és egyhatodrészben az állam fedezi.
- 7- Addig, amíg az intézménynél kötelezőleg biztosítottak a törvény értelmében elérik az igényjogosultságot, a szakszervezeteknél és az állami munkaközvetítőnél nyilvántartott munkanélküliek a 4.§-ban feltüntetett mértékű segélyt kapnak, amelynek a költségét kétharmadrészben az a munkaadó fizeti, akinek a vállalatából a munkás elbocsátott, egyhatodrészben azt a várost, vagy községet terheli, amelynek kötelékében lakik a munkanélküli, egyhatodrészben pedig az államot.
8. A 7.§ alatti költségeket az állam előlegezi és az érdekelteken közadók módjára behajtatja.

Indokolás

A bérért, fizetésért dolgozókat minden foglalkozási ágban állandóan fenyegeti a munkanélküliség réme és így egyetlen foglalkozási ágban alkalmazottat sem lehet kivonni a biztosítási kötelezettség alól, csupán az lehet megfontolás tárgya, vajon a háztartásban vagy az otthonmunkánál foglalkoztatottakkal nem kellene-e kivételt tenni, mert ezek munkanélkülisége, illetve foglalkoztatásának az ellenőrzése nehéz.

A biztosítási segélyösszeg igénybevételét várakozási időhöz kell kötni. Ennek a várakozási időnek a megállapításánál azonban figyelembe kell venni a munkások

leromlott életviszonyát, azt, hogy semmi tartalékkal nem rendelkeznek és ennek következtében a várakozási időt nem lehet 10 hétnél hosszabb időre kitolni.

A munkanélküliség ellenőrzésére kerületenként munkaadók és munkások felügyelete mellett működő paritásos munkaközvetítő-hivatalokat kell létesíteni, amelyek feladata a munkapiac figyelemmel kísérése, a munkanélküliek nyilvántartása, azok ellenőrzése és a biztosítási segélyek kifizetése. Az ellenőrzés módja, hogy a munkanélkülinek időközönként, hetenként legalább kétszer jelentkeznie kell a munkaközvetítő hivatalnál és akinek ez a paritásos munkaközvetítő-hivatal az eddigi munkakörnek megfelelő munkát nem tud juttatni, a megállapított segélyt az esedékességi napon kifizeti. Megfelelő munkakör alatt eddigi igazolt alkalmaztatása értendő. Ha azonban a közvetített munkás a neki felajánlott munkát kellő indokolás nélkül visszautasítja, úgy arra a hétre megvonható tőle a munkanélküli segély, amely ellen az érdekelt a paritásos munkaközvetítő keretén belül alakítandó paritásos felülvizsgáló bizottsághoz fellebbezhet. Ez a bizottság azonban tartozik hetenként az ügyeket felülvizsgálni.

A segélyösszeget három fokozatban kívánjuk megállapítani. Bár a mai időkben nem állíthatjuk azt, hogy a munkanélküliség első két hetében a munkásnak módja van eddigi megtakarításaiból fedezni a keresetképtelenség mellett kiadásait, mégis megkönnyíteni véljük az intézménynek a szolgáltatmány teljesítést, ha a segélyeket három fokozatban állapítjuk meg, és csak a negyedik hét után emelkedik a segély összege az utolsó hat hétből kiszámítandó átlagos heti kereset 55%-ára.

Bár segélykifizetési helyként a kerületenként felállítandó paritásos munkaközvetítő hivatalokat kívánjuk kijelölni, költségmegtakarítás céljából a betegsegélyző pénztárakkal kívánjuk a járulékok kirovását és behajtását eszközölni azzal a kötelezettséggel, hogy a behajtott járulékok azonnal utaltassanak át a munkaközvetítő hivatalhoz.

A biztosítás megalkotásánál eddig mindig a legsúlyosabb kérdésként a költségek előteremtése mutatkozott. A munkások, tehát a biztosítandók hajlandók a költségek egyharmadát viselni, de nem tagadhatja le senki, hogy a vállalkozónak, amelynek elsősorban van a termelésből haszna, ugyancsak vannak szociálpolitikai kötelességei és ha a biztosítottak, a munkások és alkalmazottak, akik munkaerejének az épségéért elsősorban a munkaerőt felhasználó vállalkozás, másodsorban az állam és társadalom felelős, vállalják a költségek egyharmadát, a vállalkozónak legalább ennyit kell vállalni. De vállalni kell a fennmaradó harmadot az államnak és társadalomnak is, mert az se tagadható, hogy az emberi munkaerő nem lenne a nemzeti vagyonnak egy jelentős része. És mert a nemzeti vagyon épségéért az állam, hatóság és társadalom egyaránt felelős, a fennmaradó harmadrész költség megosztandó az állam, a város és község között úgy, hogy amíg az állam minden biztosított után eső egyhatodnyi költséget fedez, addig a város, község a lakosságának biztosított része után fizeti az egyhatod hányadot.

A munkanélküliség már esztendőök óta tart és ennek következtében a munkanélküliek nagy tömege a nyomor legkétségbeejtőbb helyzetében van. A munkanélküliek nem várhatnak az intézmény életbelépésének idejéig és nem várhatnak addig, amíg befizetés útján jogot szereznek a biztosítás nyújtotta segélyre. Ezért egyik legfontosabb teendőnek tartjuk, hogy a szakszervezeteknél és az állami munkaközvetítő hivatalnál ma nyilvántartott munkanélkülieknek már ma fizessenek segélyt, nehogy a hónapok óta munka nélkül tengődők elpusztuljanak. A ma munka nélkül levőkkel szemben vállalkozásnak, államnak és társadalomnak egyaránt kötelessége van és ennek költségeit kétharmadrészben fizesse a vállalkozás, míg a

fennmaradó részt fedezze az állam, város és község. A költségeket a behajtásig pedig előlegezze meg az állam.

Ezzel az intézkedéssel elérhetők a további elbocsátások szünetelését, sőt előmozdíthatnók a munkásfelvételek és ezért annál a vállalkozásnál, amely felvételeket eszközöl, a felvétel arányában csökkenteni lehet a költségeket.

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 83–84. lap.

Keresztényszocialista Magántisztviselők Országos Szövetségének álláspontja a munkanélküliség elleni biztosítás törvényjavaslatáról

KERESZTÉNYSZOCIALISTA MAGÁNTISZTVEISELŐK

ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

BUDAPEST, VIII. SCITOVSZKY TÉR 2. I. EM.

106/1926. ü.sz.

Budapest, 1926. május hó 20.

Nagyméltóságú Magy.kir. Népjóléti és Munkaügyi Miniszter Úrnak

Budapest

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

A keresztényszocialista eszmék és ideálok világában élő szervezetek – legalább mi úgy érezzük – a munkanélküliség kérdésének egészséges megoldását nem annyira a munkanélküliség esetére szóló segélyek biztosításában látják, mint inkább a munkaalkalmak megteremtésében és az élet és kereseti lehetőségek biztosításában. Ámde rendkívüli helyzetek rendkívüli intézkedések fogantatását követelik; és éppen ezért és ezekből a Keresztényszocialista Magántisztviselők Országos Szövetsége a mai súlyos, rendkívüli időkben, a rendkívüli gazdasági helyzet adott körülményei között, amikor látja a munkanélküliség nyomorába taszított becsületes szándékú munkaerők és önhibájukon kívül álló okokból kenyerüktől megfosztott, kétségbeesett tömegek vergődését, és látja ezt a minden erőket felülmúló tülekedést és törekvést, mellyel ezek a tömegek a mindennapi száraz kenyérfalatot biztosító munkaalkalmak és kereseti lehetőségek felhajsolásában kifejtene, és ha látja, hogy a munkaalkalmak hiánya miatt az eredménytelen küszködésben és hajszában mint véreznek, mint pusztulnak és sorvadnak családostól, mint menekülnek a családirtások, öngyilkosságok és bűnözések fertőjébe, mint inog meg bennük a hit, az

erkölcs és az emberi becsület, mint tódulnak a szélsőséges és a közre veszélyes irányzatok felé, és pláne, amikor látja, hogy Kogsz-ok Bacherok, egyesült fővárosi takarékpénztár, stb. szanálásaira milliárdok és milliárdok rendelkezésre állanak: - akkor ideális világnézete és elvei fenntartása mellett úgy véli, hogy az önhibáján kívül munkanélküliségbe és ennek folyományaként nyomorba taszított szellemi és fizikai munkástársadalommal szemben is indokolt a megsegítésnek az a módja, amely ha áldozatokba kerül is, a katasztrofális szerencsétlenségek megelőzésére és folyamatának meggátlására alkalmas.

Ebben az értelemben a munkahiány esetére szóló kötelező biztosítás törvénytervezetét, annál is inkább, mert törvényerőre emelkedés esetén a jövőre is provideál, ami szervezetünk is örömmel üdvözl.

És most engedje meg Nagyméltóságod, hogy a tervezet részleteire vonatkozó észrevételeinket és kívánalmainkat itt lerögzíthessük.

1./ Az első § az 1907. évi XIX. t.c. és az ezt kiegészítő és módosító törvényes rendelkezéseket nevezi meg normaként. Mivel pedig ezekben a biztosításra kötelezettség bérhatárhoz van kötve, kívánatosnak látszik, hogy ezek a rendelkezések módosítottassanak – és a bérhatár 2 millióról 4–5 millióra emeltessék – és ez a körülmény a munkahiány esetére szóló törvényben is precizíroztassék.

Nézetünk szerint azonban az volna az igazi szociális megoldás, ha mint a fizikai munkásoknál, úgy a magánalkalmazottakra vonatkozólag is eltöröltetnék teljesen a bérhatár.

2./ A 2.§-ban a „jogügyleti rendelkezés alapján” működő vállalatok azon alkalmazottai, akik nyugdíjjogosultságukról kényszerhatások alatt lemondanak és azok, akik véglegesítésük előtt elbocsájtatnak, az első § rendelkezései szerint biztosításra kötelezetteknek mondassanak ki.

3./ A II. biztosítási járulékokat megállapító részében a tervezetnek az 5.§ módosítása oly irányban, hogy a biztosítási járulékkerheknek 1/3 a munkavállaló, 1/3 a munkaadó és 1/3 az állam, illetve a városok és községekre rovassanak ki – elkerülhetetlenül kívánatos és indokolt azért, mert amiként minden közületre és tényezőre, így az államra nézve is föltötte káros a munkanélküliség, úgy annak orvoslása is minden faktornak érdeke és kötelessége, amint ezt a külföldi államok példája is igazolja.

4./ A III. 11.§ második bekezdés rendelkezését úgy véljük módosítandónak, hogy „kártalanítási igénye elvesztésének terhével köteles szakmájában, avagy, ha ez az adott pillanatban nem áll rendelkezésre, úgy rokonszakmában bármely megfelelően díjazott munkát vállalni.”

A 11.§ 4. bekezdésében foglalt rendelkezés csak nőtlen, vagy gyermektelen egyénekre mondassék ki hatályosnak.

5./ A 12.§ első bekezdése, tekintettel azokra az igen sok esetben megállapítható sekaturákra (mint alacsonyabb munkakörbe való beosztás, stb.), amelyekben a munkaadó részéről az alkalmazott önérzetének, megbecsülésének megalázásával része lehet, és amelyek tarthatatlanná és elviselhetlenné teszik helyzetét, föltétlenül módosítandó – és ily esetekben az önhibán kívül bekövetkezett munkaelhagyást igazoltnak, és a segélyre jogosítotttnak kell kimondani.

6./ A 14.§-ban a munkáskizárás következtében beálló jogvesztés törlendő, mivel ez esetben a becsületes munka végzésére készséges dolgozóknál az önhibán kívüliség megállapítható, és így ártatlanul szenvednének.

7./ A 15.§ rendelkezésében – miután a tervezet az 1907. évi t.v. és az ezt módosító törvényes rendelkezéseket nevezi meg irányadóknak – és ezen rendelkezések értelmében maga a Munkásbiztosító már 3-ik naptól 52 hétig nyújtja betegség esetén a segílyt – módosítandónak találjuk azt, hogy a kártalanítás az igény szabályszerű bejelentésének napjától számított két hét helyett egy hétben – és a 13 hét, 26, illetve mint több külföldi államban is bevezetett 30 hétben állapíttassék meg. Továbbá a kártalanítás mértéke 40%-ról 60%-ra emeltessek, s a családtagok kártalanítása a családtagok száma szerint bizonyos progresszivitási % szerint eszközöltessék, amit indokolnak a mai minimális vásárlóerővel bíró napibérek és silány kereseti lehetőségek.

A végkielégítések összegét pedig ezen §-ból kihagyni kérjük, mivel ez a becsületes munkában eltöltött évek bonifikációja lévén, legtöbb esetben a rosszul fizetett munkás már előre kényszerült felélni.

8./ A 36.§ második bekezdésében foglalt azt a rendelkezést, hogy a munkahiány esetére szóló biztosítás feleslegei közmunkákra fordíthatók legyenek, törölni kérjük, mivel nézetünk szerint ezek a feleslegek igazságosan csakis a 34.§-ban körvonalazott tartalékalap javára kell, hogy essenek. Ez módot nyújt arra, hogy a 15.§-ra vonatkozó észrevételeinkben proponált igények és kívánalmak megfelelő mértékben honoráltassanak.

9./ A törvénytervezettel kapcsolatosan és egyidejűleg Állami Munkaközvetítő Hivatal felállítása és megszervezése feltétlenül szükségesnek látszik, miértis a gondolatot szervezetünk örömmel üdvözi. Azonban annak üdvös eredményeit és működését csak úgy tudjuk elképzelni, hogy a munkaközvetítés funkcióinak teljesítésére csakis olyan szakismeretekkel bíró szélesebb látókörű, és pártatlan, szociális érzékkel bíró tisztviselők rendeltetnek, akik úgy a munkakörök megítélésében, valamint a munkásérdekek appreciálásában szívvel és jártassággal bírnak.

A nem hatósági, illetve állami jellegű munkaközvetítők – kivéve a szervezetek munkaközvetítését – megszüntetendők.

10./ A 47.§-ban körvonalazott vitás esetekben, valamint a vétlenség szempontjából, ha kétségek merülnek fel, akkor a második bekezdés rendelkezései szerint az első bekezdésben megnevezett választmány csak a paritásos bizottságok határozata ismeretében hozza meg ítéletét.

Végezetül foglalkozva a munkaadói érdekeltségek kifogásaival leszögeznők azt, hogy elismerjük, miszerint a munkahiány esetre szóló biztosítás intézményes létesítése anyagi megterheléssel jár, de ha a mai lerongyolt gazdasági viszonyok mellett is száz és százmilliós igazgatósági jövedelmeket látunk – és ha tekintetbe vesszük azt, hogy csak megtévesztés céljából állíthatták azt, hogy a járulékokat teljes összegben ők fizetik, holott a mi – magántisztviselő – osztályunk tagjai végzik a bérelszámolással kapcsolatos rokkant és betegségbiztosítási járulékok levonásait, s így koronatanúi vagyunk annak, hogy a munkástól a vállalatok 98%-a levonja a járulékok felét – tehát a munkahiány esetére szóló biztosítás kapcsán – a 3./ alatt előterjesztett kívánságunk megvalósulása esetén felmerülő terhek semmi esetre se lesznek oly mérvűek, hogy azokat elviselni ne lennének képesek.

Ami a munkakerülés vagy az esetleges rokirozás erkölcstelenségét illeti, ezek az aggályok nem lehetnek számbavehető, mert a hozandó törvényes rendelkezések ezeknek elejét vehetik és lehetetlenné teszik.

Ezekben voltunk bátrak Nagyméltóságod óhajára, a mi szerény észrevételeinket és a módosítások tekintetében kialakult véleményünket és kívánságainkat előterjeszteni, s midőn ezek figyelembe vételét mélységes tisztelettel kérjük, vagyunk

Nagyméltóságod

legalázatosabb hívei:

elnök:

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 155–159. lap.

A Népjóléti Minisztériumban tartott ankétok jegyzőkönyve

1926. május 10.

(+ jelenléti ív)

JEGYZŐKÖNYV

Felvétetett Budapesten a m.kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumban az 1926. évi május hó 10. napján, a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításra vonatkozó törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten.

Dr. Pap Géza h. államtitkár megnyitja az értekezletet, a tárgy ismertetésétől el kíván tekinteni, s bejelenti, hogy a Miniszter Úr Őnagyméltósága a Parlamentbe távozott, azonban visszatérte után személyesen is részt fog venni az értekezleten.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének képviselője, Fenyő Miksa szót kér, s kijelentvén, hogy a tárgyalni szándékolt törvényjavaslat a magyar kereskedelem és az ipari termelés terén sorsdöntő változásokat idézne elő, miért a Miniszter Úr jelenlétét a tárgyaláson elengedhetetlennek tartja. Kéri, hogy Őexcellenciája vegyen részt az értekezleten, ha pedig ez a mai napon nem volna lehetséges, úgy halasszák el az értekezletet.

Miután az értekezlet a kérelemhez egyhangúlag hozzájárult dr. Pap Géza h. államtitkár az ülést felfüggeszti, s az értekezlet kérelmét a Miniszter Úrral telefonon közli.

Dr. Pap Géza h. államtitkár az ülést újból megnyitja, s bejelenti a Miniszter Úr Őnagyméltósága kívánságát, hogy a tárgyalást kezdjék meg addig is, míg a minisztériumba visszaérkezik.

Fenyő Miksa kéri, hogy a tárgyalást csak a Miniszter Úr megérkezése után kezdjék el.

Az értekezlet egyértelműleg így határoz, mire az elnök az ülést újból felfüggeszti.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága megérkezvén, az ülést újból megnyitja. A törvényjavaslat-tervezet tárgyalásához két megjegyzést kíván fűzni. Elsősorban a javaslatot egyelőre csak nyers tervezetnek tekinti, s annak részletkérdéseire nézve még nem foglalt el határozott álláspontot. Másodszor arra kéri a megjelenteket, hogy ne foglaljanak el merev álláspontot a javaslat ellen, ne arról tárgyaljanak, hogy azt nem lehet létrehozni, hanem arról, hogy a nehéz gazdasági viszonyok figyelembevételével miképpen lehetne azt mégis tető alá hozni. Ő az elvet magáévá tette, kéri az értekezlet támogatását.

Fenyő Miksa engedélyt kér arra, hogy a javaslat elleni súlyos aggodalmait elmondhassa. Szerinte a javaslat el van vonatkoztatva a való élettől, bár a külföldi viszonyok beható tanulmányozása alapján készült, a hazai szociális és gazdasági viszonyokat a javaslat tervezői nem méltatták kellő figyelemre. A gyáripár mai súlyos helyzete a munkanélküliség esetére szóló biztosítással járó újabb terheket nem bírja el. A Miniszter úr az elmúlt évben a munkásságnak kijelentette, hogy a munkanélküliség esetére való biztosítás szervezetét csak komoly fundamentumra lehet felépíteni; ez a fundamentum azonban jelenleg hiányzik. Az elmúlt év alatt az ipar helyzete még inkább súlyosbodott, félő, hogy fővényre építik a törvényt, s az épület össze fog dőlni. Az iparvállalatok súlyos állapota nem bírja el az újabb négy százalékos megterhelést, ami nem maximumnak, hanem minimumnak tekintendő, s az így előálló 25,000.000–26,000.000 aranykorona az ipari termelést minden bizonnyal összeroppantja.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága ezt a veszélyt a mai viszonyok között nem vonja kétségbe, ebből azonban nem arra következtet, hogy a reformról ne is tárgyaljunk. Amíg a gazdasági élet ezt az újabb terhet nem bírja el, addig nem fogjuk reá hárítani, azonban az institutiót ettől függetlenül el lehet készíteni.

Fenyő Miksa kijelenti, hogy a szocialisták horribilis összegeket költenek munkanélküli segélyre. Ha a törvény életbelépte folytán ez a pénz felszabadul, úgy azt agitációra fogják fordítani. Más nemzeteknél ennek a törvénynek életbeléptetése egybeesik azzal az időszakkal, amelyben az ipari termelés grafikonja felfelé haladó tendenciát mutat, s a reformot mindenütt úgy igyekeztek megalkotni, hogy az a munkanélküliséget csökkentse. A munkanélküliség megszüntetését az állami beruházások összegének felemelésével kell szorgalmazni, akkor feleslegessé válik a törvényjavaslat, amely szerint perennálja, állandóvá teszi és megnagyobbítja a munkanélküliséget. A munkanélküliség elleni biztosítás államosítása esetén megmarad a szocialistáknak jól kiépített organizációja s ezt agitációra fogják felhasználni. Ezzel a törvényjavaslat elleni elvi tiltakozását be is fejezi. Ha a kormány szociális törvényt akar hozni, ne kizárólag az ipar és kereskedelem teherbíró képességét vegye számításba. A szociális feladatok általános társadalmi problémák, a szociális bajok pusztító hatása nemcsak az ipar és kereskedelem ellen irányul. Ha a biztosítás terhei kizárólag az ipar és kereskedelem vállaira nehezdnek, félő hogy minden félévben új teherrel tetézik az eddigieket, s a kormány kevésbé fog reagálni a szociális kérelmekre. A terheket meg kell osztani. Nem látja szükségét annak, hogy e kérdésben Ausztriát túlszárnyaljuk, ahol a segélyezés kisebb mérvű, mint e javaslat alapján nálunk lenne. A gazdasági élet az új terheket nem bírja el, oly intézkedésre van szükség, amely a produkciót segíti elő; ez a javaslat a munkanélküliséget

állandósítja. Ha a törvény már életbe lépett, nehéz lenne a retrográd lépés. Kéri a Miniszter urat, hogy tegye ezen aggályait megfontolás tárgyává, s a javaslatot ejtse el.

Dr. Vass József miniszter úr Őexcellenciája kijelenti, hogy a tervezetet félévi megfontolás után terjeszti az érdekeltség elé. E javaslat munkaalkalom nyújtásával nem foglalkozhatik. A kormány a munkahiány megszüntetését munkaalkalmak nyújtásával biztosítani igyekszik, azonban magára hagyatva eredményes munkát e téren nem végezhet. Hogy a biztosítás terheiben az állam is részt vegyen, logikus kívánság, azonban, hogy ez mily mértékben lesz lehetséges, az a kincstár teherbíró képességétől függ. A költségek egy részét az állam különben is viselni fogja, a munkaközvetítés organizálásával és fenntartásával. Ez feltétlenül állami feladatot képez, s igyekezni fog az államnak további beérdekelésére, mert belátja, hogy a munkaközvetítő terhének viselése nem jelent a terhekhez való arányos hozzájárulást. Elismeri, hogy minden szociálpolitikai feladat az egész társadalom feladata, és az összesség érdekében cselekszünk akkor is, ha látszólag csak egy társadalmi rétegen segítünk. Az ipar és kereskedelem aggályait túlzottaknak találja, mert viszont a biztosítási terheket secundár instantiában az egész társadalom fogja viselni, minthogy azok visszaháríthatók az árak alakulásában. A két legsúlyosabb aggodalom a javaslattal szemben az, hogy a törvény kitenyésztené a munkátlanokat, illetve az, hogy a szakszervezetek újabb hatalmi eszközre tennének szert. Ha a részletes tárgyalás során azt látná, hogy ezek az aggodalmak helytállóak, vissza fogja vonni a javaslatot. A kérdés fontossága nem az érdekeltség újabb megterhelésében, hanem abban rejlik, hogy a külföldi tapasztalatok felhasználásával e kettős veszélyt kikerülhetjük-e. Miután pedig erről meg van győződve, kéri a javaslat letárgyalását.

Budapest székesfőváros képviselőjében Liber Endre előadja, hogy a székesfőváros tanácsa figyelemmel kíséri a lakosság szociális helyzetét, s álláspontja az, hogy a munkanélküliség esetére szóló kötelező biztosítást intézményesen kell megalkotni. A társtörvényhatóságok kettő kivételével szintén a javaslat mellett foglaltak állást. A székesfőváros a lépést örömmel üdvözli, ezért a Miniszter Úr Őnagyméltóságának köszönetet mond. A főváros is változtatásokat óhajt a javaslat mai szövegén, s kéri, hogy a terhekben az állam is vegyen részt. Miután a jelenlegi súlyos helyzet szükségessé teszi, hogy a problémával foglalkozzunk, kéri, hogy az értekezlet a részletes tárgyalásba menjen bele. A javaslatot tárgyalás alapjául elfogadja, a részletekre vonatkozólag felterjesztésben fog nyilatkozni.

Székács Antal a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke sajnálatát fejezi ki afölött, hogy a miniszter úr nem láthatta azt a megdöbbenést, amit a javaslat a kamara által tartott értekezleten okozott. Véleménye szerint a munkanélküliség elleni biztosítást jelenleg sehogy sem lehet megalkotni. A Miniszter Úr szándéka nemes, azonban az út, amelyen annak megvalósítására törekszik, veszedelmes és elhibázott. Normális munkanélküliségen lehetne segíteni, ma azonban súlyos fogyasztási válság van, a munkanélküli gyáraknak vannak munkásai, de nincs munkájuk. Elsősorban ezen a bajon kell segíteni. Ha az ellenkező utat választjuk, annak következménye újabb csőd és üzembeszünetés, s a munkanélküliség újabb növekedése lesz. A tervezet optimistikusan a biztosítás egész terhét az iparra akarja hárítani, ami teljes képtelenség. A munkaközvetítés kellő kiépítése nélkül ez az intézmény nem funkcionálhat. Előbb a munkaközvetítést kell tökéletes formában megalkotni, s csak azután tárgyalhatunk a munkanélküliség esetére szóló biztosításról. A biztosítás nagy mérvben csökkenteni fogja a munkásság munkakészségét. A külföldi tapasztalatok e kérdésnél nem mérvadóak, mert a magyarság keleti véralkata miatt másként reagál a törvény folytán előálló csábító lehetőségekre. Nálunk az emberek nem szeretnek dolgozni. A munkanélküli segély

csábító hatása kifejezést fog nyerni a munkapiacra a munkabérek emelkedésében, ami újabb munkabeszűntetést fog eredményezni. Ellenzi a kereskedelem bevonását, mert ott a viszonyok nem olyanok mint az iparban. Míg az iparban állandóan fluktuál a munkásság, addig a kereskedő állandó személyzettel dolgozik, s ha a személyzetét redukálni kénytelen, az már reá nézve is nagy bajt jelent. A kereskedelemben nehéz a munkanélküliséget ellenőrizni, mert a kereskedelmi alkalmazottat felmondás és végkielégítés is megilleti. A javaslat elhibázott és veszedelmes, tárgyalás alapjául nem szolgálhat. Arra kéri a Miniszter Urat, hogy a javaslatot vegye le a napirendről, s a válság elmúltával, normális időkben vegye újból tárgyalás alá.

Dr. Vass József miniszter úr kijelenti, hogy ha a fenti aggályokat be tudják bizonyítani, hajlandó a javaslatot visszavonni. Kéri, hogy ha a javaslatot érzékeny pontjain akarják támadni, akkor ne olyan érveket hangoztassanak, amiket ő maga is tud és elismer. Nem fogadhatja el az érdekeltségnek azt a kijelentését, hogy ők további terheket nem vállalhatnak. Már rég foglalkozik gazdasági kérdésekkel, s azt tapasztalta, hogy minden ily természetű javaslattal szemben az érdekeltség részéről bizonyos túlzás mutatkozik. A túlzott aggodalmak leszállítását kéri. A javaslattal szemben két megfontolást igénylő, súlyos aggodalom merült fel. Az első az, hogy a javaslat kitermeli a munkátlanokat, a másik az, hogy a szocialisták a törvény útján megnyíló lehetőségeket agitációra használhatják fel. Ha e két kérdésben bizonyítani tudnak, ez esetben a javaslatot visszavonja.

Kende Tódor a Magyar Vasművek és Gépgyárak országos Egyesületének képviselője kijelenti, hogy ha a Miniszter Úr életbe léptetné a törvényt, másnap meggyőződhetne a fenti aggályok helytálló voltáról. Ők ismerik a helyzetet, azonban bizonyítékot anélkül, hogy a törvényt ki is próbálnák, nem tud szolgáltatni. A munkanélküliség elleni biztosítás problémáját Amerika sem oldotta meg, mert rájött arra, hogy ezzel a munkátlanságot tenyésztené ki. Nem látja a kérdést megoldottnak a munkaközvetítő államosításával sem, mert a mi munkaközvetítőnk hozzáértő személyzet hiányában rosszul működik. A munkaközvetítést előbb tökéletesíteni kell, s csak azután tárgyalhatunk a biztosításról. A munkások szervezetei kitűnően látják el a közvetítést, mindazonáltal még nekik is védekezniük kell a csalás ellen. A magánközvetítés teljes megszüntetését nem tartja helyesnek. A munkaadó érdekeltség aggodalommal látja a javaslatot, úgy látja, hogy az azzal kapcsolatos veszélyek nagyobbak, mint az a kis haszon, ami belőle származnék; attól tart, hogy az csak károkat fog okozni, s nem éri el a nemes célt, amelyet maga elé kitűz.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága az eddigi felszólalásokban nem talál argumentumot a javaslattal szemben felhozott két lényeges aggályra nézve. Amerika példája nem alkalmazható a mi viszonyainkra, mert az összes modern államok között ott van a munkásság a legrettenetesebb helyzetben. A kérdés egyik tengelye a munkaközvetítés sikeres megszervezése, ha ezt a célt nem tudja elérni, visszavonja a javaslatot, de mivel meg van győződve arról, hogy a javaslat itt eléri a kívánt eredményt, ide kell koncentrálni figyelmünket.

Tonelli Sándor a szegedi Kereskedelmi és Iparkamara képviselője is aggodalommal tekint a javaslat elé, de annak tárgyalása elől nem zárkózik el. A munkaközvetítés megszervezésének technikáján múlik a tervezet sikere. Addig azonban sikerre nem lehet kilátás, amíg a közvetítés általános nem lesz, s az ipar és kereskedelem mellett a mezőgazdaságra is ki nem terjed. Vidéken ugyanis a mezőgazdasági és ipari munkásság között nehéz megvonni az éles határvonalat. Ez a javaslat a mezőgazdaságot megillető terheket is az iparra hárítja. Felveti a profilaxis eszméjét, vagyis ha az iparos kötelezné magát, hogy munkanélküliség esetére

üzemében alkalmaz egy bizonyos mennyiségű munkástöbbletet, vajon megszabadulhat-e a négy százalékos biztosítási tehertől. A biztosítási terhek megosztását kéri. Méltánytalannak tartja, hogy a munkaadók viseljék az egész terhet, az államnak legalább egyharmad részben magára kellene vállalnia a terheket. A biztosítási szervezetről szólván kijelenti, hogy az állami közvetítés mellett szükség van a szakszervezetek és a munkaadók szervezeteire is, amely utóbbiak a munkások speciális viszonyait jobban ismerik. A három szervezetet egymással kapcsolatba kellene hozni. Szükségesnek mutatkozik továbbá az Országos Munkásbiztosító Pénztár autonómiájának helyreállítása is, mert a pénztár helyi szerveinél jelenleg hiányzik az az erős szervezet, amelyre szükség volna.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága örül, hogy a kérdés lényegéhez közelebb jutottak. Az Országos Pénztár autonómiájára vonatkozó törvényjavaslat már két év óta a képviselőház előtt van, s alapos a reménye, hogy azt bizonyos módosításokkal rövidesen le fogják tárgyalni. Szeretné, ha ez a törvény immár tető alá volna hozható, mert elismeri, hogy az autonómia visszaállítására szükség van. A munkaközvetítés megszervezése, amely a biztosítás kérdésének priusza, legfontosabb feladatnak tekintendő. A közvetítés nem szorítkozhatik kizárólag az iparra, hanem annak az összes munkásokra ki kell terjednie. Szervezeti úton kell ellenőrizni az agrár munkásságnak az ipari munkásság soraiba történő beszivárgását is, és a nyilvántartásnál az ipari munkást el kell különíteni az agrár munkásságtól. Nyilván kell tartani a kettő között mutatkozó fluktuációt. Ez a Munkaközvetítő Hivatal feladata lesz, amelynek nemcsak munkást, hanem munkát is közvetítenie kell. Felveti a kérdést, vajon nem lehetne-e a biztosítás problémáját elodázni azzal, hogy előbb számba vennék az összes üzemek munkáselhelyezési lehetőségét, s ha azok a 4%-os tehertétel helyett hajlandók bizonyos nagyságú munkástöbbletet üzemükben alkalmazni munkanélküliség esetén, ami tulajdonképpen nem más, mint a munkanélküliség esetére szóló biztosítás terhének viselése helyett alkalmazási kényszer, úgy ezen új szempont alapján megoldhatnók-e a munkanélküliség esetére szóló biztosítás problémáját.

Kresz Károly a TÉBE igazgatója a javaslattal szemben foglal állást. Kijelenti, hogy a pénzügyi alkalmazottaknál nincs fluktuáció, a tisztviselők éveken keresztül ugyanazok, s a közvetítésnek itt nem lehet nagy szerepe. Tisztviselőik túlnyomólag nyugdíj-igényjogosultsággal bírnak; kéri, hogy az ő alkalmazottaik is kivétessenek a törvényjavaslat hatálya alól.

Dr. Vass József Miniszter Úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a nyugdíjigénnyel bíró alkalmazottak elvben nem vonatnak a törvény hatálya alá, azonban a pénzügyi tisztviselők kihagyása beható megfontolást igényel, s ez csak akkor lesz eszközölhető, ha a törvényjavaslatban a munkásság részére biztosított előnyök más módon az ő részükre is biztosíthatnók.

Az építőiparosok képviselőjében Farkas Elek kijelenti, hogy az építőipar az újabb 4%-os tehertételt nem bírja el. Az építőiparban a munkaadók 51%-a nem dolgozott az elmúlt évben, még a munkásbiztosítási terheket sem tudják rajtuk végrehajtani, újabb terheket semmiképpen sem vállalhatnak, mert azok a magánépítkezést teljesen lehetetlenné tennék. Ami a közvetítés kérdését illeti, bejelenti, hogy ők szakmabeli közvetítő intézményt tartanak fenn, s kizárólag olyan munkást alkalmaznak üzemükben, akik az ő közvetítőjüket, illetve annak szabályait magukra nézve kötelezőnek elismerik. Ha az építő munkások a jövőben a hatósági közvetítést vennék igénybe, úgy kénytelenek volnának jelenlegi közvetítőjüket feloszlítani. Attól tart, hogy az építőipart az idénymunkák közé sorozzák, ami a

helyzetet szintén súlyosbítaná. A munkáskontingens megállapítása és a munkástöbblet elhelyezése náluk lehetetlen, mert az építőiparban raktárra dolgozni nem lehet. Véleménye szerint a törvényjavaslat által tervezett szakmai továbbképző és tanácsadói szervek létesítésére a 4% nem lesz elegendő. A javaslatot ellenzi.

Dr. Vass József Miniszter Úr Ónagyméltósága elismeri, hogy az építőipar helyzete tényleg speciális figyelmet igényel, azonban a gazdasági helyzet rövidesen az építőiparban is felmenő tendenciát fog mutatni. Az építőmunkás kereseti viszonyai kedvezőbbek, mint a többi ipari munkásé, mert normális viszonyok között 36 heti munkájával bekeresi a megélhetését hosszabb időre. A külön építőipari munkaközvetítő megszüntetését nem tartja veszélyesnek, mert az állami munkaközvetítő hivatal úgy igyekszik megalkotni, hogy az összes iparágak különleges helyzete figyelembe vétessék a munkaközvetítésnél.

Gálócsy Árpád a Magyar Mérnökök nevében kijelenti, hogy a munkanélküliek megsegítését ő is sürgősnek tartja, azonban attól tart, hogy a javaslat prémiumot ad azok részére, akik nem dolgoznak. Bárki fizeti is a biztosítási összeget, az azzal járó terheket végeredményben az állampolgárok összessége fogja viselni. Lehetetlen ellenszolgáltatás nélkül egészséges embert segíteni. Meg kell szüntetni előbb a munkanélküliség alapokát, s akkor nem lesz szükség a törvényjavaslatra. Amennyiben az állam is hajlandó nagyobb összeget a munkanélküliek segélyezésére áldozni, ezt az összeget munkaalkalmak létesítésére kell felhasználni. A munkanélküliség nem olyan nagy, mint ahogy azt hivatalosan kimutatják. Ezzel a törvénnyel egyenesen ránevelik az embereket a munkanélküliségre. Arra kéri a kormányt, hogy igyekezzen minél több munkaalkalmat teremteni és szükség esetén ínségmunkát szervezni.

Dr. Vass József Miniszter Úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a javaslat célja nem az, hogy prémiumot adjon a munkanélküliek részére, hanem segíteni akar azokon, akik végtelenül jutottak munkátlansághoz. Ezen állítását bizonyítja azzal, hogy a javaslat tengelykérdése a munka és munkáskövetítés sikeres megszervezése. Segélyt a munkanélküli részére csak az esetben fogunk adni, ha a Munkaközvetítő Hivatal végigpróbálta az összes elhelyezési lehetőségeket, s a munkát kereső részére munkaalkalmat nem talált.

Knob Sándor a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége képviselőjében kijelenti, hogy a javaslat szelleme nem egyezik meg a Miniszter Úr által hangoztatott eszméssel, s azt teljes egészében át kell dolgozni. Jó szociálpolitikát csak olyan országban lehet csinálni, ahol a viszonyok kedvezőek. A biztosítással járó új teher rendkívül nagy. A magyar ipar súlyosabb szociálpolitikai terhet visel mint a külföldi, s az újabb 25,000.000 aranykorona terhet nem bírja el. Kifogásolja, hogy a tervezethez nem mellékeltek kalkulációt. Nincs kataszter a munkanélküliekről, nincs számítási tervzet arról, hogy a bevételeket miként fogják felhasználni. Nincs nyoma a javaslatban azon revíziós törekvéseknek, amelyek a munkanélküliség esetére szóló biztosítás terén Angliában és Ausztriában folyamatban vannak. Az egyes iparágak között is megvan a munkásság fluktuációja. Attól tart, hogy a munkanélküliek ellátása a 13 heti segélyezés után a szakszervezeteket fogja terhelni, s azok ettől szabadulni igyekezvén, egyes munkásokat ki fognak venni az üzemekből, s másokat visznek a helyükbe. A jól funkcionáló állami közvetítés megalkotását tekinti az első feladatnak. Erre a javaslatban nem talál biztosítékot. Előbb a közvetítés megszervezésére vonatkozó javaslat letárgyalását kéri, azután kíván jelen javaslatról tárgyalni.

Dr. Vass József Miniszter Úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a javaslat nem adhat kalkulációt, mert előbb a munkaközvetítőt kell megszervezni, s csak azután

végezhetnek számításokat. Az állami munkaközvetítés megalkotásához törvényjavaslatra nincs szükség, mert az már megvan. Annak csupán megjavítására és átszervezésére van szükség. Meg akarja építeni az állami munkaközvetítő központi székházát. Az osztrák példa a mi viszonyaink között nem helytálló, mert a munkanélküliség növekedésében sok más tényező közrejátszott Ausztriában. Ott nem vették oly szigorúan azt a princípiumot, hogy a munkanélkület minden eszközzel munkához kell juttatni. A munkaközvetítésnél nem fogja megengedni, hogy a szakszervezetek befolyása érvényesüljön, s azt hiszi, hogy ha ebből az álláspontjából nem enged, a munkásság inkább le fog mondani a biztosítás törvénybe iktatásáról.

Hegedűs Lóránt nyugalmazott miniszter úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy mindnyájunkat eltölt annak tudata, hogy utat kell keresnünk a munkanélküliség enyhítésére, azonban ezt a célt a javaslatban nem találja biztosítottnak. Rámutat az igazi munkanélküliségre, a középosztály szörnyű helyzetére. Szerinte a javaslatnak nem egy, hanem két tengelye van. Az első a munkaközvetítés. A jelenlegi vármegyei közigazgatással azonban jó közvetítést eszközölni nem lehet. Ha a közigazgatás államosítását nem lehet keresztül vinni, úgy ejtsük el teljesen az állami közvetítést, s maradjon meg továbbra is a magánközvetítés. A javaslat sikere a második tengelykérdéstől is függ, ami pedig a betegségyezésnek a mezőgazdasági munkásokra való kiterjesztésében áll. Meg kell tudni, hogy az agráriusok ezt elbírák-e és komolyan akarják-e. A törvény életbeléptetésének időpontját későbbre kell halasztani, mert az osztrák-magyar kereskedelmi szerződés most kezdi hatását éreztetni, s a magyar gazdasági élet újabb súlyos megrázkódtatások előtt áll. Külföldi hitel kieszközlése szempontjából is alkalmatlannak tartja egyelőre a helyzetet.

Dr. Vass József Miniszter Úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a törvényt ő sem akarja most megalkotni, csak előkészíteni. Az agrárius munkásság biztosítását már rég át akarta vonni a földművelésügyi minisztérium ügyköréből a népjóléti minisztérium ügykörébe, s az itteni hiányokat régóta pótolni igyekszik. A közigazgatás államosításának is híve. Megköszöni a felszólalásokat, s örömet fejez ki afelett, hogy a vita anyaga szűkült. Javasolja, hogy az értekezletet péntek délelőtt folytassák. Az értekezlet ehhez egyhangúlag hozzájárult, mire a Miniszter Úr Ónagyméltósága az értekezletet berekesztette.

Budapest, 1926. évi május hó 12-én.

Jegyző

Jelenlévők az 1926. évi május hó 10. napján a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításra vonatkozó törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten:

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara:

Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége:

Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete:

Országos Iparegyesület:

Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés:

Magyar Fatermelők, Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete:

Országos Kereskedő és Iparos Szövetség:
 Biztosító Intézetek Országos Szövetsége:
 Keresztény Iparosok Országos Szövetsége:
 Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesülete:
 Budapesti Kereskedelmi Testület:
 Ipartestületek Országos Szövetsége:
 Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete:
 Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete:
 Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete:
 Magyar Fővárosi Malomegyesület:
 Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete:
 Szénipari Szövetség a Hazai Barnaszén és Lignitbányászat Védelmére:
 Kézműiparosok és Kereskedők Országos Szövetsége:
 Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok főnökegyesülete:
 Pénzintézetek Országos Egyesülése:
 Kereskedelmi és Iparkamara (Sopron):
 Kereskedelmi és Iparkamara (Miskolc):
 Kereskedelmi és Iparkamara (Debrecen):
 Kereskedelmi és Iparkamara (Szeged):
 Budapest székesfőváros:
 Magyar Városok Kongresszusa:
 Országos Munkásbiztosító Pénztár:
 Ferencz József Kereskedelmi Kórház Betegségélyező Pénztára:
 M.kir. Állami Munkaközvetítő Hivatal:
 Fővárosi Kereskedők Egyesülete:
 Magánmérnökök Országos Szövetsége:
 Magyar Szállítmányozók Országos Egyesülete:
 Magyar Magánvasutak Együttes [???)
 Dunagőzhaj. Társaság:
 Magyar kir. Államvasutak:
 M.kir. Közp. Statisztikai [???)
 Kereskedelmi és Iparkamara (Budapest):
 Kereskedelmi és Iparkamara (Szeged):
 Baross Szövetség:
 Fővárosi Kereskedők Egyesülete:

Magyar Kis- és Középiparosok Országos Szövetsége:
 Magyar Kereskedelmi Csarnok:
 Magyar Szállítmányozók Országos Egyesülete:
 Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete:
 Magyar Kereskedők Egyesülete:
 Magyar Mérnök- és Építészegylet:
 Magánmérnökök Országos Szövetsége:
 Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete:
 Kereskedelmi és Iparkamara (Győr):
 Kereskedelmi és Iparkamara (Pécs):
 Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége:
 Biztosító Intézetek Országos Szövetsége:
 Vas- és Fémipari, Kis- és Középgyárak Szövetsége:
 Magyar Munkaadók Központja:

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 176–185. lap.

A Népjóléti Minisztériumban tartott ankétok jegyzőkönyve

1926. május 14.

JEGYZŐKÖNYV

felvétel Budapestén, a m.kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumban 1926. évi május hó 14-én, a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításra vonatkozó törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten.

Jelen voltak: a mellékelt jelenléti íven alulírottak.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága megnyitja az értekezletet, kéri a megjelenteket, hogy a tárgyalás fonalát vegyék fel ott, ahol legutóbb elhagyták, s a felszólalásokat sorrendben folytassák.

Dán Leó a Fővárosi Kereskedők Egyesülete nevében kijelenti, hogy hó vágyát képezi a szociális reformok mielőbbi megvalósítása, azonban a mai gazdasági helyzetet azok bevezetésére alkalmatlannak tartja. A kereskedők helyzete a tervezett reform szempontjából speciális. Kéri, hogy a detail kereskedelmet vonják ki a törvény hatálya alól. A kereskedő speciális alkalmazottakkal dolgozik, akiket a munkaközvetítés szempontjából sem lehet kielégítően megszervezni. Alkalmazottaikat felmondás és végkielégítés illeti meg. Ha azonban a detail

kereskedelmet nem hagyják ki a kötelező biztosításból, úgy kéri a munkaközvetítés kizárólagossá tételét és kötelező igénybevitelét, annak rayon és szakma szerinti osztályozását, s az államnak és a községnek a terhekben egyharmad-egyharmad résszel történő részesedését.

Dr. Dobsa László az Ipartestületek Országos Szövetsége nevében kijelenti, hogy a gazdasági válság az összes érdekeltek közül őket érinti a legsúlyosabban és mai helyzetükben képtelenek újabb terheket vállalni. A kisiparosok kilencven százaléka csőd előtt áll. A javaslatot időszerűtlennek tartja, mert bár érzi, hogy munkásaikkal szemben kötelességeik vannak, veszélyesnek tartja a javaslatot, mert az a munkanélküliséget államilag támogatja. Megdöbbenve látja, hogy a tervezet 21.§-a a sztrájkjogot akarja törvénybe iktatni. Célszerűtlen, hogy a bevételekből közmunkák és egyéb beruházások eszközöltessenek. A feleslegek tartalékoltsanak, hogy a járulékok csökkenthetők legyenek. A 31.§ a kollektív szerződést hozza be. Ez ellen a leghatározottabban tiltakozik. Sérelmesnek tartja a munkaadók közvetítőjének eltörölését, mert ezáltal egy erős hatalmi eszközt vesznek ki kezeikből. Aggodalmas intézkedése a tervezetnek a munkakönyvek megszüntetése, mert a képesítés ellenőrzésének szempontjából szükség van az ipartestület feljegyzéseire. Az 54.§ vonatkozó rendelkezései az ipartörvény esetleges revíziója útján volnának esetleg tárgyalandók. A szankciók tekintetében egyenlő elbánást kér a munkaadókra és a munkásokra.

Dr. Vass József miniszter ör Öngyméltósága tudja, hogy a magyar kisiparosság súlyos helyzetben van, s ez az a réteg, amelynek érdekében a legnehezebb e haladás szempontjából lépéseket tenni. Nagy nehézséget okoz a kisiparosságnál egy átfogó szervezet hiánya. A munkanélküliség esetére szóló biztosítás egy tervbe vett szociálpolitikai törvénysorozatnak csak egyik állomása. Ez a törvény szoros juktimban van a munkaszabadság ügyével, szakszervezeti törvénnyel és az egyesülési és gyülekezési jog kodifikálásával. Az agrárius munkásságnak a törvény alá történő bevonása a terhek megosztása és a beszivárgás ellenőrzés szempontjából nagyon kívánatos volna, de nem tekintheti a kérdést a törvényjavaslat létfeltételének. Elismeri, hogy a munkakönyv kérdése a kereskedelmi tárca ügykörébe vág, de kijelenti, hogy a kérdés megoldása tekintetében a kereskedelmi miniszterrel egyértelműleg jár el. Megnyugtatta a kisiparosságot aggodalmai felől, s fájdalommal látja, hogy ezen a társadalmi rétegen a legnehezebb segíteni.

Dálnoki Kovács Jenő az Országos Iparegyesület nevében kötelességének tartja megismételni, hogy nem tartja időszerűnek a javaslatot. Az iparosság nem függetlenítheti magát a gazdasági viszonyoktól, amelyek oly súlyosak, hogy felmerülhet a munkaadók munkahiány esetére szóló biztosításának gondolata is. Nem zárkóznak el a szociálpolitikai reformok elől, azonban a magyar ipar ma a napi kenyér után futkos. Kéri, hogy aggodalmaikat illetőleg nyugtassák meg őket, s ne foglalkozzanak most a javaslattal érdemben.

Rapcsák Árpád a Baross Szövetség képviselője úgy látja, hogy a tervezet az angol törvényt vette mintául, pedig még a gazdag Anglia is megéri a biztosítás elvének törvénybe iktatását, ami azt mutatja, hogy csak tőkeerős állam engedheti meg magának a biztosítás törvénybe iktatását, vagy olyan állam, ahol az ipar és a kereskedelem virágkorát éri, ahol kevés a munkanélküli és így a járulékok egy részét tartalékolni lehet. Magyarország helyzete erre egyik szempontból sem alkalmas. Beismeri, hogy szociális viszonyaink oly kedvezőtlenek, hogy ezek javítása érdekében valamit kell tenni, de a szükséges erőforrások a magángazdaságoknál nincsenek meg, hanem csak a közületéknél. Az államnak és a székesfővárosnak, valamint a

városoknak hatalmas összegek állanak rendelkezésére. A közmunkák gyors megindítása segíthetne a munkanélküliségen legalább egy évre. A közmunkák a magánipart is fellendítenék, amely ezalatt az idő alatt hozzájárulhatna a munkanélküliség leépítéséhez. A törvényjavaslattal foglalkozva kijelenti, hogy az kiragadva a munkáskérdés egész komplexumából, és függetlenül a munkaközvetítéstől az egész közéletre nagyon káros hatást gyakorolna. A törvény szelleme elismeri az osztályharc jogosultságát és annak eredményeit. Kivételes elbánást biztosít a munkásságnak, amely ezen előnyös helyzetét igyekezni fog kiépíteni, a törvény kereteit tovább tágítani. Ez a törvény ezt az osztályt önmagának bírójává teszi, amikor a kollektív szerződéseket kodifikálja, amely szerződéseket mindenkor a munkások kezdeményezik rájuk nézve alkalmas időkben. A javaslat a sztrájk jogát is kodifikálja és ezzel az osztályharc céljait a nemzeti akarat elé helyezi. Visszas helyzetbe kerülne az állam, ha a szakszervezetek általános sztrájkot kezdeményeznének, mely esetben az államkincstár sztrájk kasszává változnék át. Az állam érdekeinek megvédése a munkásbiztosító pénztárra hárulna. Az autonómia visszaállítása esetén a munkásság hatalma itt is túltengene, s ők a pénztárakat ismét csak osztályérdekeik céljaira használnák fel. Az állami munkaközvetítő mindenkor közvetlen tapasztalatok alapján munkálkodik. Ezt a hivatalt a legmesszebbmenően kell kiépíteni, hogy az ne legyen kénytelen a magánközvetítők adatait átvenni. A munkaszabadság biztosítására vonatkozó törvénynek jelen törvényjavaslatot meg kellene előznie. Ha a munkás és a munkaadó közt a szerződés teljesítése körül nézeteltérés támadna, egy állami faktornak kellene döntenie rövid egyezkedési idő után. Ily módon három napnál tovább senki sem lehetne joghátrány nélkül munkahiányban. A munkanélkülieknek ne adjunk semmiképpen segílyt. Számúzni kell a pénzbeli segílyezést a törvényből. A munkanélküliek kényszerítettessenek szükségmunkára, amivel a továbbképzés kérdését is meg lehetne oldani.

Dr. Vass József miniszter ör Öngyméltósága elismeri, hogy a Baross Szövetség képviselőjének előterjesztése mélyen behatol a biztosítás ügyének gondolataiba, s többek között felvetette azt, hogy az osztályharc benne van a javaslat szellemében. Az osztályharc a társadalom differenciáltságát jelenti, amivel szemben áll a nemzeti társadalom egysége. Kérdés, vajon a kettő egymással szemben áll-e. Kétségtelen, hogy gazdasági szempontból osztályharc van, de a munkásság az osztályharcot politikailag is ki akarja építeni, míg a többi társadalmi réteg nem akar túlmenni érdekeinek a gazdasági életbe simuló határain. Ez választja el a szocialisták osztályharcát a többi társadalmi réteg osztályharcától. Ebből a szemszögből kell néznünk az osztályharc lényegét. Az érdekeltség ne féljen attól, hogy bármelyik szociálpolitikai törvény alkotása a szociáldemokrácia érdekeinek szolgálatába fog állni. Azt hiszi, hogy ha a szakszervezetek a törvényjavaslat lényegét a hatalmi kérdésben fogják látni, inkább le fognak mondani a biztosítás törvénybeiktatásáról, mintsem hogy hatalmi eszközöket kiengedjenek kezeikből. Úgy a szakszervezeteket, mint a munkaadói érdekeltségeket szívesen elismeri, és helyes intézményeknek tartja, ha a gazdasági egység koncepciójába beleilleszkednek. A kormány a nemzet jogi egységének exponense, s nem fogadhat el oly törekvést, amely a nemzet bármely szempontból való egységének megbontására törekszik. Meg akarja nyugtatni a Baross Szövetség képviselőjét, hogy e kérdésben egy nézeten van vele, s oly javaslatot, amely az osztályharcot támogatná nem fogad el. A kollektív szerződés és a szükségmunka kérdésének tárgyalása messze elvezetnek az értekezlet céljától. A kollektív szerződés a munkásság védelmére szolgál bizonyos speciális szakmáknál. Ezen szerződések azt a veszélyt rejtik magukban, hogy lehetővé teszik a munkásság meg nem szervezett részének a szakszervezetekbe való bekényszerítését; ha ez a veszedelem kiküszöbölhető elfogadja a kollektív

szerezéseket azok előnyei miatt. A szükségmunka eszméje kísérletként állítottatott a javaslatba; azért, hogy eleget tegyen azon alapelvnek, hogy munkát adjunk, s ne ellenszolgáltatás nélküli segílyt. Elismeri, hogy a munkánélküli szakmunkásnak más munkanemben történő elhelyezése nagy problémát jelent.

A Keresztény Iparosok Országos Szövetsége képviselőjében Fekete kijelenti, hogy a kézművesek a többi iparos réteggel szemben súlyosabb terhet viselnek, mert fizikailag is dolgoznak és így nincs idejük könyvek vezetésére, minek következtében a közterhek megállapításánál ily módon súlyosabb helyzetbe kerülnek. A javaslat büntetési szankcióját súlyosnak tartja. Kéri, hogy a kisiparosságot a kereskedőkkel és a pénzintézetekkel egyenlő elbánásban részesítsék. A járulék terhet jelent rájuk nézve, azonban az azzal kapcsolatos előnyöket alkalmazottaik nem élvezik. Kéri, hogy a terhek alól őket mentesítsék.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a munkánélküliség és a munkahiány fogalma között lényeges árnyalati különbség van. Az elsőnek az a melléköngéje, hogy munka nélkül akkor van valaki, ha a saját szakmájában nem dolgozik. A második tágabb fogalom, kéri, hogy ezt a kifejezést vigyük át a köztudatba.

Wittich Andor a Miskolci Kereskedelmi Kamara képviselője kijelenti, hogy tanulmányozta a vonatkozó külföldi viszonyokat. Németországban a segílyezést törvénnyel óhajtják rendezni, s úgy látja, hogy ezért csak az elmélet lelkesedik, a gyakorlat ellene van. A miskolci kamara a javaslattal szemben egyhangúlag elutasító álláspontra helyezkedett. Az érdekeltség az új terheket nem vállalhatja, mert adózóképességük ötven százalékkal visszaesett olyannyira, hogy még a kamarai illetékeket sem tudják fizetni, s a munkásbiztosító pénztárnál is rengeteg a végrehajtás. Attól tart, hogy az új terhek következtében még több végrehajtás következne, számolni kellene munkátlan munkaadókkal, ezekre hárulnának az új terhek. A mezőgazdaságnak a törvény hatálya alá történő bevonását kardinalis alapfeltételnek tekinti. A viszontbiztosítás erejével hatna, ha a gazdasági munkásság is bevonatnék a teherviselésbe. A munkástípusok megkülönböztetése igen nehéz, a határvonalak elmosódottak. Az ipartörvény novellája is megkönnyíti a gazdasági munkásnak ipari téren való elhelyezkedését. A munkaközvetítés szempontjából a vidék nem jön számításba. Miskolcon két év alatt egy munkakereső jelentkezett a munkaközvetítőnél. A vidéken uralkodó patrializmust ki kell küszöbölni, a központ sűrűn ellenőrizze a vidéki munkaközvetítőket. Dotálják jobban a tisztviselőket, képezzék ki őket megfelelően, legyenek azok szociálpolitikai specialisták. Félő, hogy miként a táppénz kiadásánál, úgy a munkánélküliség esetére szóló segíly kiadásánál is visszaélések fognak történni. Ennek megakadályozása érdekében a segílyt lehetőleg alacsony összegben kell megállapítani, hogy abból megélni ne lehessen, s a munkánélküli kénytelen legyen munkát keresni. Az osztályharc tompítására vezet, ha paritást hozunk be az érdekképviselőterén. Nálunk is be kellene vezetni a munkáskamarákat, ahonnan a politika kizáratnék. Kéri, hogy ezzel a kérdéssel is foglalkozzék az értekezlet. Nem tartja ő sem időszerűnek a javaslatot, mert a terheket az érdekeltek nem fogják elbírní. Az államnak nem szabad a terhekből kimaradnia, hanem azokhoz progresszíve hozzá kell járulnia.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a munkáskamara kérdésével elméletben már foglalkozott, s a kérdést súlyosnak találja. A két érdekeltség között mindig a munkásság volt az erősebb, jobb szervezeténél és az ügyek iránti nagyobb érdeklődésénél fogva. Félő, hogy ha a munkásság önálló kamarát kap, dinamikája még átütőbb lenne. A javaslat időszerűségével foglalkozva

felveti a kérdést, vajon munkaadó érdekeltség időszerűnek találta-e valaha is új tervek elvállalását. Valahányszor újabb szociálpolitikai terheket akart a munkaadókra hárítani, azok részéről mindig ellenállással találkozott. Ne beszéljünk a javaslat tárgyalásának időszerűségéről, mert ha holnap megszavaznák a törvényt, a mai nyomorgókon azzal már úgysem lehetne segíteni. Pszichológiai hatásra számít akkor, amikor a javaslatot letárgyalatja, mert azt akarja, hogy a nyomorgó munkanélküliek lássák, hogy foglalkozunk velük.

Dr. Szemmer Ernő a Győri Kereskedelmi és Iparkamara képviselője a teherviselési képességről beszél. A munkanélküliség megszüntetése egyaránt állami és társadalmi feladat. Ennek terheit kizárólag egy osztályra hárítani nem lehet. A javaslat harmadik tengelyeként az államnak és a községeknek a járulékkerhek viselésébe való bevonását tekinti, ami nélkül a kérdés megoldását lehetetlennek tartja. Az eddigi tárgyalások során a székesfőváros volt az egyetlen, amely a javaslatot en block elfogadta, könnyű helyzetben lévén, mert hiszem a terhekhez nem járul hozzá. A javaslatot ebben a formájában ellenszenvesnek tartja. Külföldön az állam mindenütt hozzájárul a terhekhez, ez csak nálunk nincs kontemplálva. Terheltessék meg az állam és a község is, mert szerinte csakis ily módon lesz a teher elviselhető. Foglalkozni kíván a prevenció eszméjével.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága kéri, hogy ne térjünk ki a prevenció tárgyalására. Álláspontja az, hogy minden szociálpolitikai intézkedés, amely terhek viselésével kapcsolatos, csak akkor jó, ha a terheket az összesség viseli. Kijelenti, hogy a szanálás befejezése után megkísérli, hogy az állam és a közületek bevonassanak a terhek viselésébe, mivel azonban a szanálás tartama alatt lehetetlen ezen kérést honorálni, azt ki is hagyta a tervezetből. A javaslatot előbb letárgyalja az érdekeltségekkel, ezen tárgyalások eredményei alapján a javaslatot átdolgoztatja, azután a maga részéről elfogadja, majd a kormánynak referálja, amely egyelőre a reformot csak elvben fogadta el. Ha a kormány referátumát elfogadja, módunkban lesz a teherviselés arányáról és mértékéről tárgyalni. Kijelenti, hogy szívesen harcol a teherviselés kiterjesztéséért.

Dr. Kutasi Elemér a Biztosító Intézetek Országos szövetsége képviselőjében csatlakozik a pénzügyi tisztviselők álláspontjához. A biztosító intézeteknél is állandó jellegű hivatalnoki kar van, alkalmazottaikat felmondás, végkielégítés és nyugdíj illeti meg. A javaslat az ipar testére [???] van.

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 186–188. lap.

A Népjóléti Minisztériumban tartott ankétok jegyzőkönyve

1926. május 17.

JEGYZŐKÖNYV

felvételre Budapestén a m.kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumban 1926. évi május hó 17-én, a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításra vonatkozó törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága megnyitja az értekezletet, s rámutat az eredményekre, amelyeket a munkaadókkal megtartott ankéten elért. Egyben ismerteti is a munkaadók által a javaslattal szemben felhozott aggályokat és nehézségeket. A munkaadók a súlyos gazdasági helyzet miatt a biztosítás terheinek reájuk való hárlítását, sőt még a javaslat tárgyalását sem tartják időszerűnek. Szerintük a munkanélküliség esetére szóló biztosítás kettős veszéllyel jár: kitenyészti a munkanélkülieket, azonkívül az erős munkásszervezetek rokirozni fogják a munkásságot. Ezzel szemben a miniszter úr a munkaadóknak kijelentette, hogy a kérdés megoldásánál priusznak tekinti a munkás- és munkaközvetítés államosítását, és teljes kiterjesztését. Az előző értekezleteken az a nézet alakult ki, hogy a munkaközvetítő csak mint állami monopólium felelhet meg céljainak. A munkaközvetítőnek általánosnak kell lennie s ki kell terjednie az agrárreégekre is, mert ellenkező esetben az ipari munkásság terhére diszparitás állana elő, ti. az agrár munkásság részéről nagyarányú beszivárgás lesz várható. Ezt az argumentumot helyesnek találja, s ennek megakadályozásáról gondoskodni kíván. A biztosítás terheire vonatkozólag elhangzott a munkaadók részéről az a vélemény, hogy azoknak paritásos viselése misztifikáció, a munkásság a szociális tervekben soha sem vesz részt, azok sohasem vonhatók le a bérükből, mert a szervezett munkásság azonnal béremelést követel. Ebben a kérdésben tisztán akar látni, mert ha a munkásság a saját érdekében tett szociális intézkedés terheinek viselése alól teljesen kivonja magát, nem tarthat igényt semmiféle autonómiában való részvételre. Mivel a munkaadó érdekeltség meggyőződött arról, hogy kitart a javaslat mellett, felvetették a gondolatot, hogy a tervbe vett szociálpolitikai törvénytörölatból előbb az aggkor esetére szóló biztosítást kell kodifikálni, mert ez a reform a betegség esetére szóló biztosítás terheit enyhítené. Hangsúlyozza, hogy ha nem tudunk oly munkaközvetítőt szervezni, amely a munkaadók által hangoztatott két veszélyt elimitálja, az esetben visszavonja a törvényjavaslatot. Az előadottakban foglalja össze a munkaadó érdekeltség és a saját maga álláspontját.

Gáll Benő a Szakszervezeti Tanács nevében megköszöni a miniszter úr által nyújtott felvilágosításokat, s aggályait illetőleg meg akarja nyugtatni. Nem fél attól, hogy a miniszter urat a nagyipar képviselői félre tudják vezetni. A munkaadók idegenkednek minden szociálpolitikai tehertől, s teljesen el akarnak zárkózni a haladás elől. Bárgyúaknak tartja azokat a munkásokat, akik a munkanélküli segély végett munkájukat elhagyják. Az intelligens és önérzetes munkást rokirozni nem lehet. Ők éve óta harcolnak az ellen a felfogás ellen, amely a munkanélküliség elleni biztosítást a csavargással tartják azonosnak. A szakszervezetek a visszaéléseket mindenkor a legnagyobb eréllyel üldözték. A munkaadóknak ez az ellenvetése csak mumusnak tekintendő. A szakszervezetek a munkanélküliek segélyezésére fogják fordítani a jövőben is az alapszabályaik értelmében beszédett összeget, s ezzel fogják pótolni az állami segélyeket. Az alapszabályaikból folyó kötelességeiket ez irányban tovább is teljesíteni fogják, s amennyiben feleslegeik lesznek segélyezi ágaikat fogják továbbfejleszteni. Ne féljenek a munkaadók attól, hogy a szakszervezetek bevételeiket más célokra fogják fordítani. Az önsegély erejével gyűjtött pénzt továbbra is az önsegélyre fogják fordítani. A tervezet alapján a munkaadók mindössze 11.7 millió aranykorona terhet vállalnának 4 százalékos járulékkivetés esetén, ha az állam és a község a terhekhez egyharmaddal hozzájárul, ez a teher a munkaadókra csak 6.5 millió aranykoronát jelentene. Ami azt a kérdést illeti, hogy a munkások a szociális

terhek reájuk eső részét viselik-e, kijelenti, hogy a munkabért tartalmazó borítékokon a munkaadók pontosan levonják a betegsegélyezési járulékot. Nincs olyan nagyiparos, aki ezt le ne vonná. Még a rokkantadót is levonják. A munkaadók felhozták azt is, hogy nincs munkanélküliség, hanem fogyasztói válság van. Ennek a fő oka az, hogy a magyar ipar és kereskedelem immár egy évtizede mesterségesen a bérek leszorítására törekszik, s ezzel a fogyasztó közönség vásárlóképeségét csökkenti, másrésztől állandóan emelik az iparcikkek árait. A szakszervezeti tanács tárgyalási alapul elfogadja a javaslatot. Vannak kifogásaik a javaslat részleteit nézve, de álláspontjuk az, hogy ezeket a kifogásokat mesterségesen ne keressük, ha a törvény már életbelépett lehet azon pótlólag javítani. A mai helyzet oly súlyos, hogy a törvényt minél előbb életbe kell léptetni. Meg vannak győződve arról, hogy az a teher, ami a munkaadókat a reform kapcsán terhelni fogja, nem súlyos. Kéri a miniszter urat, valósítsa meg mielőbb a munkásbiztosítási törvényt, mert a munkásságot az demoralizálja, hogy évek óta húzódik ennek a kérdésnek megoldása, és hogy a nagytőkének mindeközéig sikerült megakadályozni a törvény megalkotását.

Dr. Vass József miniszter úr Önagyméltósága véleményét kér Gáll Benőtől a munkás- és munkaközvetítés állami monopolizálása ügyéről. Vajon a munkaközvetítés tényleg oly hatalmas eszköz-e a szociáldemokrácia kezében, hogy a szakszervezet arról nem mond le.

Gáll Benő kijelenti, hogy a munkaközvetítést ők nem tekintik ez alkalommal hatalmi kérdésnek. A munkaközvetítő központosításához azonban csak akkor járulhatnak hozzá, ha az valóban ki tudja majd elégíteni mindkét felet. A munkaközvetítés rendkívül érzékeny kérdés, mert a közvetítőnek ismernie kell a speciális munkaköröket, és a szakmák különleges helyzetét, ismernie kell a dolgozó tömegek lelki világát. Azt csak az ismeri, aki a munkással a műhelyben nőtt fel. Ennek megfelelően a munkaközvetítő hivatalban rátermett embereket kell alkalmazni, mert ha az szakszerűtlen lesz feltétlenül szét fog zúllani. Ha a munkaközvetítőt ezen szempontok figyelembe vételével fogják megszervezni, semmi kifogásuk sincs a munkaközvetítés államosítása ellen. Szigorúan keresztül kell vinni, hogy a munkaközvetítő hivatal nélkül ne juthasson senki munkához és munkáshoz.

Tobler János az Országos Keresztényszocialista Munkásszervezet képviselője üdvözli a tervezetet, amely egy újabb lépés a szociális biztosítás kiépítésénél, bár ez még nem jelent munkaalkalmat. Alapos tanulmányok alapján előadja kívánalmaikat és kifogásaikat a törvénnyel szemben. A szociális törvényeket külföldön is a munkaadók ellenére hozzák, mert a munkaadók mentalitásához tartozik az, hogy a terhek ellen védekeznek. A rokirozást lehetetlennek tartja. Nem lehet a munkásság összességére rásütni az erkölcstelenség bélyegét. A szakszervezetek alapszabályszerű kötelessége munkanélküliség esetére szóló segély nyújtása. Ezen kötelességüket továbbra is teljesíteni fogják, s ezzel mintegy a törvény ellenőreivé válnak. A járulékok levonása, valamint a munkaközvetítés államosítása tekintetében osztja az előtte szóló véleményét.

Dr. Faragó László a Magyarországi Magántisztviselők Szövetségének alelnöke kijelenti, hogy a munkaadóknak a törvénnyel szemben felhozott elvi kifogásai nem állják meg a helyüket, azoknak tárgyi alapjuk nincs, s azok nem is komoly kifogások. Súlyos gazdasági viszonyok között kétszeresen indokolt minden szociális törvényalkotás. A magántisztviselő munkája kvalitásos munka. A vállalatnál eltöltött minden év újabb értéket jelent a tisztviselőre nézve, mert mindjobban beletanul a vállalat speciális viszonyaiba, s ha új vállalathoz megy a tanulást előlről kell kezdenie. Ezt az értéket a magántisztviselő a munkanélküliség esetére szóló biztosításért nem

fogja otthagyni. A rokirozástól nem kell tartani. Nem szabad annyira lebecsülni az egyes munkásokat és tisztviselőket, hogy feltételezzük róluk, hogy parancsra ott fogják hagyni munkájukat. A szakszervezeteknek alapszabályszerű kötelessége a segélyezés, amiről a munkás nem fog lemondani. A mezőgazdasági munkásság beszivárgása tényleg előfordulhat, azonban az csak igen lassan érvényesülhet. Kéri, hogy ennek megakadályozására külön javaslatban történjék gondoskodás, ez ne odázza el ennek a törvénynek életbeléptetését. Az aggkori biztosításra szükség van, de ennek prioritását a munkaadók csak időnyerés céljából forszírozzák. A terhek nem sújtanak túlságosan a munkaadókat, mert ők a reájuk eső fél részt belekalkulálnák a munkabérekbe, s így áthárítanak a munkásokra. Sérelmesnek tartja a minősítésnek reájuk való kiterjesztését. Kéri, hogy a bérhatárt töröljék el. Bár a magánalkalmazottak külön kategóriát képeznek, kéri, hogy a szociális reformok tekintetében egyenlő elbánásban részesíttessenek a fizikai munkásokkal. A nyugdíjasokat csak akkor vegyék ki a törvény hatálya alól, ha nyugdíjuk nagysága meghaladja a járulék összegét. Az állam és a közületek részéről a terhekben harmados részesedést kér. A hatósági munkaközvetítést szakképzett emberek paritásos alapon intézzék. Bejelenti, hogy a törvényjavaslat részleteire nézve írásban fogja beadni észrevételeiket.

Farkas Imre a Pénzügyi Tisztviselők Országos Egyesülete nevében lényegesnek és fontosnak tartja, hogy a törvény hatálya az ő kategóriájukra is kiterjesztessék. A végkielégítés és felmondási idő ügyében a javaslat intencióihoz ragaszkodnak. A végkielégítés azt a célt szolgálja, hogy aki egy munkába évek hosszú során keresztül beledolgozta magát, s állását elhagyni kénytelen, a végkielégítési összeg felhasználásával átképezhesse magát más munkakörbe. A végkielégítés nem segély, hanem kárpótlás. Az ő kategóriájuknak égetően szüksége van erre a reformra, mert náluk máról-holnapra tömegesen nő a munkanélküliek száma és szakszervezeti segélyezés az ő kategóriájukban nincs. Ily módon az ő helyzetük súlyosabb, mint a fizikai munkások helyzete. Az átképzésnél és a munkaközvetítésnél ragaszkodnak a paritáshoz. Az ő kategóriájuk nehezebben talál más országban munkát, mind a fizikai munkások. Kéri, hogy bérhatár ne állapíttassék meg, ha ez nem kerülhető el, négy milliós bérhatárt kér. Helyesli és örömmel üdvözli a javaslatot.

Müller Alfréd a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége képviselője osztja az előtte felszólaltak nézeteit. Csak az őket érdeklő különleges kérdésekkel kíván foglalkozni. Nagyon megérzik a munkásbiztosító pénztár autonómiájának hiányát. Felmondás nemcsak náluk, hanem az ipari munkásoknál is van. A kereskedelmi alkalmazottaknál is nagymérvű elbocsátások vannak folyamatban és sehol oly nagy nem volt a bér redukció mint náluk. a kereskedelemnél az üzletek az egyes fogyasztórétegek igényeihez képest annyira specializálódnak, hogy itt a közvetítés terén óriási szakképzettségre lesz szükség. Kéri, hogy azokban a kérdésekben, amelyekben dönteni kell, mindenütt paritásos bizottságokat állítsanak fel.

Puczolló Zoltán a Keresztény Alkalmazott Kereskedők és Tisztviselők Országos Szövetsége nevében üdvözli a tervezetet, amely az alkalmazottak szociális helyzetét egy fokkal ismét emelni fogja. Súlyosnak találja, hogy a biztosítási igazolvány elvesztése, az igényjogosultság elvesztését jelenti. Kéri, hogy a munkaközvetítésnél a vidékre való kiküldés kimondása előtt a méltányos körülményeket vegyék figyelembe.

Horváth Ferenc a Keresztényszocialista Magántisztviselők Országos Szövetsége nevében kijelenti, hogy ők elvi okokból perhorreskálják a munkakerülést és a rokirozást. Jobban szeretné, ha a törvény inkább munkaalkalmakat biztosítana,

azonban rendkívüli időket élünk, s ezért ezt a javaslatot is örömmel üdvözli. Meg kell hozni a nagyobb áldozatot a kisebb áldozatért. Kifogásolja, hogy a tartalékkolt járulékokból közmunkára akarnak bizonyos összegeket fordítani.

Paral Bertalan a Művezetők Országos Szövetségének képviselőjében hozzájárul az előtte felszólaltak álláspontjához. Kijelenti, hogy a végkielégítés tulajdonképpen a nyugdíjat helyettesíti. A munkások ezzel a pénzzel jövőjüket akarják megalapítani. Ennek az összegnek beszámítása kapcsoltsáék ki teljesen a törvényből. A rokirozás veszélye az állami munkaközvetítés törvénybe iktatásával egyidejűleg meg fog szűnni. a tervezet visszaélés esetén öt évre megvonja a segélyt a munkástól Véleménye szerint ezt nehezen lehet ellenőrizni, főleg a külföldről jött munkással szemben. Az ipartörvény rendelkezéseit itt ne alkalmazzuk általánosan, akik vétlenül lettek elbocsátva, azoktól ne vonjuk meg a segélyt. Akik csak tíz évi szolgálat után kapnak nyugdíjat, azok addig legyenek igényjogosultak a segélyezésre.

Dr. Pap Géza helyettes államtitkár, aki az időközben eltávozott miniszter úrtól az elnöki tisztelet átvette, felemlíti, hogy a munkaadók arra kérték, hogy amennyiben a munkaközvetítés tökéletes megszervezése a kérdés tengelye, az a kívánságuk, hogy előbb azt alkossák meg és csak azután tárgyaljuk érdemben a törvényjavaslatot. Kéri, hogy erre vonatkozólag nyilvánítsa az érdekeltség véleményét.

Dr. Cselényi Pál a Keresztény Pénzügyi Tisztviselők Országos Szövetségének főtitkára rabulisztikának tartja a munkaadók fenti propozícióját. Oldjuk meg egyszerre mind a két problémát, mert a munkaközvetítés prioritásának csak akkor volna értelme, ha azt csak kísérletként óhajtanánk bevezetni, és ha plauzibilissé tennék, hogy a két kérdést nem lehet egyszerre megoldani. A munkaadóknak ez a javaslata nem egyéb mint időhúzás. Felháborodással vette tudomásul a TÉBE álláspontját, mely szerint a munkanélküliség esetére szóló biztosítás nem volna kiterjesztendő a banktisztviselői társadalomra. Ők igen is várva várták ezt a javaslatot. Igen sok banknál nincs nyugdíjjogosultság. És itt is van fluktuáció. (Leszerelt tiszték alkalmazása.) A szuperplus munkáskontingens beállítása jó üzletet jelentene a munkaadóknak, ami ellen tiltakozik. A munkanélkülieknek vidékre való küldése főleg nő, és családos embereknél lehetetlen lesz. A részletekre nézve felterjesztésben fognak nyilatkozni.

Gáll Benő ismét felszólal és sajnálattal látja, hogy a főváros a teherviselés kérdésében nem nyilatkozott. Nem bízuk az államnak a terhekhez közmunkák útján, profilaktice történő hozzájárulásában. Kéri a terhek egyharmados megosztását. Mondja ki az állam a törvényben, hogy a terhekben egy meghatározott percenttel részt vesz. Véleménye szerint a munkanélküli elküldhető vidékre is, ha ott megfelelő lakásra és élelmezésére kilátás van és munkabéréből távollevő családját is eltarthatja. Nem akarják megnehezíteni a javaslatnak törvényre való emelését, s ezért csak egészen objektív változtatásokért harcolnak. Bizalmatlanok a munkásbiztosító pénztárakkal és a munkaközvetítővel szemben, utóbbit nem kell megalkotni, mert már megvan s csak meg kell reformálni. Fontos érdekek fűződnek e törvény mielőbbi életbeléptetéséhez. Ennek megalkotása nem szakszervezeti, hanem állami érdek.

Dr. Pap Géza h. államtitkár kijelenti, hogy a munkaadók aggályaikat nem tudják bebizonyítani, a miniszter úr a törvényt minél sürgősebben tető alá akarja hozni. A tervezet referensei mindent el fognak követni, hogy az elhangzott értékes felszólalásokat hasznosítsák. Felkéri a munkások képviselőit, hogy az értekezlet később meghatározandó napon folytassák.

A Berli Magyarok Egyesületének képviselőjében Fischer főtitkár kéri, hogy a németországi magyar munkanélkülieken a törvény életbeléptetése után viszonzossági szerződés megkötésével segítsünk. A Berlinben élő 5600 magyar közül 300 van munka nélkül. Németországban két év óta van rendszeresítve a munkanélküli segélyezés, azonban a magyar munkanélkülieknek a viszonzosság hiányában nem folyósítanak segélyt.

Miután dr. Andor Endre h. államtitkár, a javaslat egyik előadója a munkások képviselőivel egyes praktikus kérdéseket tisztáz, és a munkásság képviselői bejelentik, hogy a javaslatra vonatkozó észrevételeiket írásban fogják közölni, dr. Pap Géza h. államtitkár megköszöni az érdekltség közreműködését és az ülést bezárja.

Budapest, 1926. évi május hóm 20-án.

Jegyző

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 194–196. lap.

A Népjóléti Minisztériumban tartott ankétok jegyzőkönyve

1926. május 21.

(+ jelenléti ív)

JEGYZŐKÖNYV

Felvétetett Budapesten a m.kir. nép jóléti és munkaügyi minisztériumban, 1926. május hó 21-én a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításról szóló törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten.

Jelen voltak: a mellékelt jelenléti íven alulírottak.

Dr. Vass József miniszter úr Őnagyméltósága bejelenti, hogy a munkás érdekeltségek képviselői az elmúlt héten megtartott ankéten örömmel köszöntötték a törvényjavaslatot, bár a javaslat részleteivel szemben vannak aggodalmaik. A munkaközvetítés államosítása ellen nem opponálnak, de azt kívánják, hogy a közvetítés úgy szerveztessék meg, hogy nehéz feladatának meg tudjon felelni. A 4 százalékos járulékkerhet maximumnak tekintik. A járulékot a munkásság rója le az esetek túlnyomó többségében. A Miniszter Úr kéri, hogy a felszólalásokat a jelentkezés sorrendjében folytassák.

Kende Tódor elismeri, hogy a járulékkerheteket a munkaadók levonják a munkások béréből, de azok hivatkozva a terhek emelésére a járulékkerhet béremeléssel ellensúlyozzák.

A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége képviselője Báthory István kijelenti, hogy az ő iparáguk van a legnehezebb helyzetben. Helyzetük sokkal

kedvezőbb volna, ha a kormány teljesítette volna kívánságait, és nem önmaga épít, hanem az ezen célra rendelkezésre álló hitelt a magánépítkezés céljaira fordította volna. Konstatálja, hogy jobb belátás folytán a kormány részéről ezen elv tekintetében örvendetes változás állott be. Ezzel szemben a székesfőváros, amely pedig még kevésbé van berendezkedve az építkezésre, újabban nagy építkezési programot akar lebonyolítani. Ezek között a nehéz viszonyok között akarja az állam a biztosítás terheit reájuk hárítani. A kötelező állami munkaközvetítés súlyosan érinti az építőipart, mert náluk a munkásság fluktuál, s a közvetítés nagy szakértelmet igényel. Nem nélkülözheti a munkaadói közvetítést. Húsz évvel ezelőtt szervezték meg munkaadói közvetítőjüket, amely oly kitűnően működik, hogy a múltban 24 órán túl sohasem tartott iparágukban a sztrájk. Ezt a békességes munkálkodást az állami közvetítéssel elérni nem lehet. Ha náluk a szakszervezet a munkaadók egyikét bojkott alá helyezte, munkaközvetítőjük kizárólag odaközvetített munkást. Az állami közvetítő sztrájk esetére nem közvetíthet. A törvényjavaslat nem tesz megkülönböztetést jogosult és nem jogosult sztrájk között. Az ő közvetítésük díjmentes volt, az állami közvetítő nem lehet díjmentes. Kéri, hogy az ő nyugodt munkásságukat ne zavarják meg, ne tegyék ki őket új kísérletezésnek.

A Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete részéről dr. Schiller Ottó minden fenntartás nélkül kifejti a javaslattal szemben fennálló aggályait. Reájuk nézve a munkanélküliség nem politikai, hanem gazdasági kérdés. Attól félnek, hogy ez a kérdés politikai kérdés gyanánt fog kezeltetni. Nem nyugtatja meg őket az, hogy a Miniszter Úr a tervbe vett szociálpolitikai reformok sorozatát ezzel a törvénnyel akarja megkezdeni. A mai gazdasági élet tendenciája az árak leszállítására irányul. Lehetetlen ugyanakkor a termelési költségeket növelni. Ha ugyanakkor oly szociálpolitikai törvényt léptetnek életbe, amely a termelési költségeket emeli, ennek folyamánaképpen újabb üzembeszünetések következnenek, ami egyben a munkanélküliek számának növelésére vezet. Ez a törvény etikai szempontból sem állja meg a helyét. A külföldön is kitenyészttette a munkanélkülieket, a helyzet nálunk is ugyanaz lesz, mint külföldön. Véleménye szerint ez a javaslat nem alkalmas arra, hogy egy szociálpolitikai törvénysorozat kiinduló pontja legyen. Külföldön ez a törvény mindenütt a munkásság politikai hatalmának a megnyilvánulása, s a végletek politikájának az eszköze. Ez az alkotás ellenkezne az egész magyar jogfejlődéssel. A törvény nem jelent mást, mint a szakszervezetek egyoldalú állami segélyezését, és elismeri a munkásoknak azt a jogát, hogy tömörülhetnek a szakszervezetekben. Az állam nagy segítséget nyújt a szakszervezeteknek akkor, amikor ezzel a törvénnyel az anyagi terheket leveszi a szakszervezetek válláról. A munkaközvetítést nem tudjuk kielégítően megszervezni, ez is hatalmi eszközzé válik a munkásság kezében. A munkások titokban bíznak abban, hogy a tervbe vett állami közvetítés nem lesz elég jól megszervezve, s a valóságban továbbra is ők fogják a munkasközvetítést intézni. A munkásság álláspontja ebben a kérdésben nem őszinte. Már eddig is kiderült, hogy nem alkalmas a javaslat arra, hogy ezzel induljon meg a szociálpolitikai törvények sorozata. Átérik, hogy a jelenlegi viszonyok között a szociálpolitika rendkívül nehéz probléma, s meggyőződésük az, hogy szociálpolitikát csak a termelési politikával teljes összhangban lehet művelni. A járulék áthárításának ügyében félreértés forgott fenn a Miniszter Úr és a munkaadó érdekeltség között. A munkaadók formálisan levonják a járulékot, de a munkásság azt béremeléssel ellensúlyozza. A mai viszonyok között a termelő ezt a terhet nem hárítja át a fogsasztóra.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara képviselője Tonelli János adatokat szolgáltat a járulékok levonása körül a szegedi kamarához tartozó munkaadók által követett eljárás tárgyában. Igen sok vállalat nem vonja le a betegsegélyezési járulékot,

mások levonják, de a levonást azonnal követi munkabéremelés, ismét mások levonják, azonban nem állapíthatják meg bizonyossággal, hogy csak ez az oka az újabb béremelésnek. 11 vállalattal szemben csak négy vállalat fizeteti meg a járulékot a munkásokkal. Kéri a mezőgazdaságnak a terhekbe történő bevonását. A közvetítést tekinti elsősorban megoldandónak. Ha látjuk, hogy az jól működik, akkor külön törvényjavaslattal oldjuk meg a biztosítás kérdését. A szuperplusz alkalmazása kérdésében javasolja, hogy állapíttassék meg az egyes vállalatok átlagos munkáslétszáma, a vállalat átlagos bérkötelezettsége, s munkahiány esetén mondja ki az állam, hogy a négy százalékos járulékteher megváltása címén egy bizonyos számú munkáskontingenst legyen köteles a vállalat alkalmazni. Ha a vállalat kifogásként dekonjunktúrára hivatkoznék, az állam követelje tőle a négy százalékot kamatokkal együtt. Ez a megoldás természetesen csak nagy vállalatokra vonatkozhatnék.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok képviselőjében Balla főtitkár kijelenti, hogy a nagykereskedelem rosszabb helyzetben van az iparnál. Náluk minden járulékot a munkaadó visel. Ez a körülmény helyzetüket még az esetben is megnehezítené, ha ők kedvezőbb elbánásban részesülnének mint az ipar. A szállítványozóknál egyébként kollektív szerződés alapján a betegsegélyezési járulékokat jelenleg is a munkaadók fizetik.

A Miskolci Kereskedelmi és Iparkamara képviselője Wittich Andor nem akarta támadni a statisztikai hivatalt, hanem csak azt a kérelmét nyilvánította, hogy a szociális statisztika még tökéletesebben kiépítendő volna. Üdvözli az állami közvetítést, azonban nemcsak ezt, hanem az aggkor és rokkantság esetére szóló biztosítást is a munkahiány esetére szóló biztosítás priuszának tekinti. A járulékok áthárítása ügyében írásbeli felterjesztés formájában fog adatokat szolgáltatni. A malmok a járulékteherrel a kenyér árának emelésével a fogyasztóközönségre fogják hárítani.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága kijelenti, hogy a közterhek emelését a malmok részéről a szeizmográf pontosságával követi a kenyérráak felemelése. Miután azonban ez az áremelés csak fillérekben nyilvánul. Wittich Andor aggodalmait csak hangulatkeltésnek tekinti.

A Fővárosi Kereskedelmi Testület képviselőjében Beck titkár a törvény megalkotásáról szólva kijelenti, hogy a biztosításra vonatkozó törvényt csak a már valóságban működő állami munkaközvetítés eredményeként lehet életbeléptetni. A tervezetet szakítsák ketté két törvénytervezetre.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága ismétli, hogy a probléma priuszának a munkaközvetítő felállítását tekinti. Ennek külön előzetes törvényben történő megalkotása csak akkor volna indokolt, ha nem lenne meggyőződve arról, hogy azt a biztosítás törvénybeiktatásával egyidejűleg is meg lehet tökéletesen organizálni. Meg van győződve arról, hogy a gazdasági tényezők be fogják látni, hogy a terhek nem elviselhetetlenek, éppen ezért a törvény életbelépésének fix terminusát már most meg lehet állapítani.

A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete képviselőjében Kende Tódor kijelenti, hogy a problémának három tengelykérdése van. Kérdés, vajon kitenyészti-e a törvény a munkanélkülieket, mi a szerepe a munkaközvetítésnek, lehetséges-e a terhek áthárítása. Kimutatást nyújt be annak bizonyítására, hogy a biztosítás terheit túlnyomó többségben a munkaadók viselik. A kommunizmus alatt bebizonyult, hogy a munkanélküliek segélyezése azok számának további emelésére vezet. Ha a munkaadó érdekeltség szervezetei ezt nem tudták megakadályozni, akkor

más szervezetek sem lesznek erre képesek. A munkaadók magánközvetítője rendkívül alkalmas, s a viszonyok alakulása szerint hajlítható szervezet. Ez egy meglévő és igen erős harci eszköz a munkaadók kezében, amellyel szemben a munkásság részéről egy hatalmas és egy egész világ tapasztalatai alapján megalkotott harci eszköz áll. A munkásság nem fogja ezt a fegyvert kiadni kezéből, a kardot csak hüvelyébe fogják dugni, s ezért aggódnak a munkaadók, amikor a fegyvert ki akarják venni a kezükből. Véleménye szerint tökéletes munkaközvetítést az állam nem tud megszervezni, az állami munkaközvetítőben a munkások ellenséges szervet fognak látni, és harcolni fognak ellene. Kéri a Miniszter Urat, hogy közegészségügyi téren alkosson új törvényeket, mert véleménye szerint ebből a törvényből az összességnek lesz kára.

Dr. Vass József miniszter úr Ónagyméltósága hálás minden kritikáért. Ez a minisztérium népegészségügyi és szociálpolitikai minisztérium, s neki mindkét ügykörrel egyaránt kell törődnie. Minisztersége alatt túlnyomóan közegészségügyi problémák megoldásán fáradozott, szociálpolitikával eddigelé alig foglalkozott. Örül, hogy a téma realitásához közelebb jutottunk. Most már konstatálhatjuk, hogy a járulékteher nem lesz elviselhetetlen, s anyagi aggodalmakkal szemben már preponderál a munkásközvetítés jól megalkotásának lehetősége. Hatalmi eszköz kiemelésével a jelenlegi hatalmi erőviszonyokat nem akarja megváltoztatni. Nem fogja eltérni, hogy itt zavartalanul kifejlődjék egy oly szervezet, amely gazdasági jelszavakkal politikai hatalommá növi ki magát.

Hegedüs Lóránt Ónagyméltósága kijelenti, hogy a járulék majdnem minden alkalommal a munkaadóra hárítatik vissza, vagy közvetlenül, vagy közvetve béremelés alapján. Kifogásolja, hogy a javaslat nem bocsát az érdekeltség rendelkezésére semmiféle kalkulációt vagy valószínűségi táblázatot, mert a javaslat alapján nem állapítható meg az, hogy a négy százalékos járulék elegendő lesz-e. Nem nyugtatja meg a pénzügyminiszter úrnak az a kijelentése, hogy az állam a terhekben beruházások útján fog részt venni.

Knob titkár perbeszáll a miniszter úr azon kijelentésével, hogy a sztrájk jogosultságát vagy jogosulatlanságát meg lehet állapítani. Ő ennek kimondását veszélyesnek tartja, mert ha kimondatik, hogy a sztrájk jogosult, akkor azt az államnak támogatnia kell, ha pedig a kizárás jogosulatlannak minősítetik, akkor a munkaadókkal szemben az ő pénzükből támogatják a munkásokat. Kéri, hogy ebben a kérdésben egy külön vitát tartsanak. A teherviselés kérdéséről szólva kijelenti, hogy a munkásság mentalitása olyan, hogy az minden terhet át akar hárítani. A munkához való jog kodifikálása egyoldalú, és osztálypolitikát szolgál. Csak a munkás jogáról van szó, más rétegek ily jogának kodifikálása nem tervezetik. Ebben a kérdésben Bismark álláspontja már túlhaladott. Németországban az üzemeknek foglalkoztatáshoz való jogát akarják kodifikálni. Az osztályharcot a munkaadók három szempontból nézik. Nem akarják erősíteni az osztályharc szolgálatában álló fegyvereket. Hajlandók áldozatokat hozni a produktivitásért és hajlandók áldozatot hozni azért, hogy a munkást közelebb hozzák a polgári gondolathoz. Ezeket a célokat nem szolgálja a javaslat. Az agkori biztosítást nem időnyerés céljából, hanem azért javasolják, mert úgy vélik, hogy evvel a munkást közelebb hozzák a polgáriasodáshoz. A törvény igen is ki fogja tenyészteni a munkanélkülieket, mert a külföldön is mindenütt kitenyészttette. Ez a javaslat növeli a termelési költségeket, és felszabadítja a szakszervezetek anyagi tartalékait, ami a sztrájk-kasszát fogja erősíteni. A munkapiacon a kínálat csökkenni fog, s ez meg fogja akadályozni a bérek leszállítását. Ez a törvény az ipari termelés ellenállóképességét még jobban meg fogja gyöngíteni. Érzi, hogy az ellentétes álláspontok közelebb jutottak egymáshoz. Kéri a kalkulációk

elkészítését és azt, hogy hallgassák meg panaszaik ügyében a kereskedelmi miniszter urat, aki véleménye szerint szintén a javaslat ellen foglalna állást.

Dr. Vass József miniszter úr Őnagyméltósága kijelenti, hogy Bismark felfogása nem meghaladott „Ich erkenne das Recht auf Arbeit unbedingt an.” Ő be akarta érdekelni az államot, de ehhez a szakszervezetek nem járultak hozzá. Bismark nem a munka nélkül levő munkás, hanem a német nemzet egyetemes érdekeit tartotta szeme előtt. Nem állíthatjuk azt, hogy ez a javaslat osztályérdekek szolgálatában áll. Bismark fenti mondásának előzménye „Ich erkenne das Recht auf Leben.” A kontemplált teher úgy tekintendő, mint egy új adónem. Kéri, hogy ugyanolyan ellenállást tanúsítsanak vele szemben mint az adóknál szokták. Az aggkor és rokkantság esetére szóló biztosítást tárgyalhatónak tekinti, s sorrend szerint ez lesz a második törvényjavaslat. A két tengely gondolatot külön kell tárgyalni, arra kéri dr. Pap Géza h. államtitkárt, hogy a munkaközvetítés organizációját külön tárgyalja le, s azután tárgyalja le a szükséges statisztikai munkák eredményét.

Dr. Kovács Norbert miniszteri tanácsos a Statisztikai Hivatal képviselőjében kijelenti, hogy a munkanélküli statisztika csak azokban az államokban jó, ahol a munkanélküliség esetére szóló biztosítás törvénybe van foglalva. A munkások elkeseredetten védekeznek az ellen, hogy hatalmas rétegeket ki akarnak vonni a biztosítási kötelezettség alól. Minden biztosítás csak akkor nyugszik jó alapokon, ha az széles rétegekre van kiterjesztve.

A Magyar Mérnök és Építész Egyesület képviselője Gálocsy Árpád kijelenti, hogy a javaslat a termelést négy százalékkal megdrágítja. A terheket a fogyasztó fogja viselni. Ínségmunkát kell elrendelni, amelynek költségeire akár egy új adónem is beállítható volna a költségvetésbe.

Fenyő Miksa álláspontja az, hogy ez a javaslat a mezőgazdaság bevonása után elfogadható lesz, azonban a mai viszonyok között az ipari és kereskedelmi érdekeltség nem bírja el a terheket. Az áthárítás kérdésében nem tud ma tematikailag bizonyítani, de kézenfekvő, hogy lehetetlen a terheket akár a munkásságra, akár a fogyasztó közönségre áthárítani. Jelenleg a kislakásépítés ütemét kell fokozni, valamint az aggkori és rokkant biztosítást kell törvénybe iktatni, s a gazdasági viszonyok javulása után következhetik el a munkanélküliség esetére szóló biztosítás törvénybe iktatásának az ideje. Állami hozzájárulás nélkül a problémát még később sem lehet megoldani.

Dr. Vass József miniszter úr Őnagyméltósága kéri, hogy az aggkori és rokkantság esetére szóló biztosítással foglalkozzanak, s álláspontjukat memorandum formájában közöljék vele. Kijelenti, hogy a törvényjavaslat megvitatása céljából egyelőre újabb ankétot nem óhajt összehívni. Megköszöni a felszólalásokat és az ülést bezárja.

Budapest, 1926. évi május hó 27-én.

Jegyző

Jelenlevők

Az 1926. évi május hó 21. napján a munkahiány esetére szóló kötelező biztosításra vonatkozó törvényjavaslat tárgyában megtartott értekezleten:

Baross Szövetség:

Budapesti Kereskedelmi Testület:

Biztosító Intézetek Országos Szövetsége:

Kereskedelmi és Iparkamara Budapest:

Kereskedelmi és Iparkamara Szeged:

Kereskedelmi és Iparkamara Győr:

Kereskedelmi és Iparkamara Pécs:

Kereskedelmi és Iparkamara Sopron:

Kereskedelmi és Iparkamara Miskolc:

Kereskedelmi és Iparkamara Debrecen:

Kereskedelmi Utazók Egyesülete:

Fővárosi Kereskedők Egyesülete:

Kézműiparosok és Kereskedők Országos Szövetsége:

Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége:

Magyar Munkaadók Központja:

Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete:

Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesülete:

Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete:

Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete:

Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete:

Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete:

Magyar Fővárosi Malom Egyesület:

Magyar Fatermelők, Fakereskedők- és Faiparosok Országos Egyesülete:

Keresztény Iparosok Országos Szövetsége:

Magyar Kis- és Középiparosok Országos Szövetsége:

Magyar Kereskedelmi Csarnok:

Magyar Szállítmányozók Országos Egyesülete:

Magyar Kereskedők Egyesülete:

Magyar Mérnök- és Építészegylet:

Magánmérnökök Országos Szövetsége:

Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége:

Magyar Magánvasutak Együttes Értekezlete:

Magyarországi Grafikai- és Rokoniparosok Főnökegyesülete:

Budapesti Mérnöki Kamara:

Országos Iparegyesület:

Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés:

Országos Kereskedő- és Iparosszövetség:

Ipartestületek Országos Szövetsége:

Pénzüintézetek Országos Egyesülése:

Szénipari Szövetség a Hazai Barnaszén és Lignitbányászat Védelmére:

Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete:

Vas- és Fémipari Kis- és Középgyárak Szövetsége:

Magyar Királyi Államvasutak:

Dunagőzhajózási Társaság:

Országos Munkásbiztosító Pénztár:

Ferencz József Kereskedelmi Kórház Betegsegélyező Pénztára:

Magyar Kir. Állami Munkaközvetítő Hivatal:

M.Kir. Központi Statisztikai Hivatal:

Budapest székesfőváros:

Levéltári jelzet: MOL K 166/6. csomó, 198–204. lap.